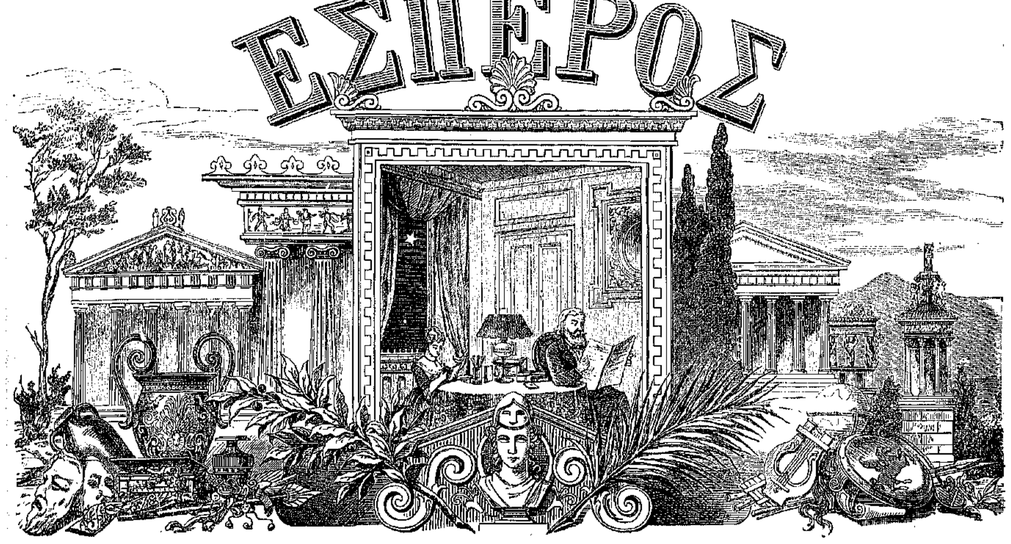

ΕΤΟΣ Σϛ'. Ἐκδίδεται τῇ 1/13 καὶ 15/27 ἑκάστου μηνός. Ἐν ΛΕΙΨΙΑι τῇ 15/27 Ὀκτωβρίου 1886 Τιμὴ ἐτησία προπληρωμένη εἰς χρυσόν. Φράγκ. 40. Μάρκ. 32. Ῥούβλ. 16. Αρ. 132.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Τὰ ἐρείπια τῆς Μεσσήνης. — Περὶ τῶν πάλαι ἐπισημοτέρων τῆς Ἑώας γυμνασίων. (Συνέχεια.) — Ἀρχαιολογικά. Αἱ ἐν Σαλαμῖνι Ἀνασκαφαί. Ὑπὸ Χρ. Μπαμπαδοπούλου. — Ὁ ἐρευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς Ἐδ. Βίγκελ. — Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξ. Ἱστορικὸν διήγημα ὑπὸ Ἡ. Π. (Συνέχεια.) — Μνημεῖον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς Γενεύης. — Ἡ πύλη τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Μόσχᾳ. — Ἄνθια καὶ Φλῶρος, ἢ ὁ Πόρος τῆς Πέτρας. Ὑπὸ Θεοδώρου Γ. Ὀρφανίδου. (Συνέχεια.) — Ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως καὶ ὁ μάγειρος αὐτοῦ. Διήγημα. — Ἡ ἀοιδὸς Μαρκέλλα Σέμπριχ. — Διάφορα. — Αἰνίγματα καὶ λύσεις.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Τὰ ἐρείπια τῆς Μεσσήνης ἐν Πελοποννήσῳ. — Ὁ ἐρευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς Ἐδουάρδος Φλῆγελ. — Μνημεῖον ἐπὶ τάφου ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς Γενεύης. — Ἡ πύλη τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Μόσχᾳ. — Ἡ ἀοιδὸς Μαρκέλλα Σέμπριχ. — Ἐν τῇ φωλεᾷ.

ΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩι.

ΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ.

Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 177.)

Ἐκ τινος περιηγήσεως ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον ἀποσπῶμεν τὴν κάτωθι περικοπήν, πραγματευομένην περὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης.

"Τὴν πρωΐαν, μόλις ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου καὶ ὅτε βραγχνός τις κώδων ἐκάλει τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήλθομεν τὰς ἀποκρήμνους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Εὔας. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀφίχθημεν εἰς στενὴν δίοδον συνδέουσαν τὸ ὄρος Εὔαν καὶ τὴν Ἰθώμην καὶ εὑρέθημεν αἴφνης ἐνώπιον ἐρειπίων ἀρχαίων τειχῶν. Τὰ ἐρείπια ταῦτα ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν πολῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως Μεσσήνης.*) Πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν ἐκτείνεται εὐρεῖα κοιλὰς ἐν σχήματι σταδίου κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων, περικλειομένη ὑπὸ τῶν ἀποτόμων βράχων τῶν δύο ρηθέντων ὀρέων. Ἀκριβῶς ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις, ἧς τὸ τεῖχος, ἄριστα διατηρούμενον ἰδίως πρὸς τὸ ὄβριον μέρος, εἶχε περιφέρειαν πλέον τῶν ἓξ χιλιομέτρων.

Ἡ πόλη, ὃ' ἧς εἰσήλθομεν ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ἦτο ἡ καλουμένη "πόλη τῆς Λακωνίας", περιβαλλομένη ὑπὸ ἰσχυρῶν τειχωμάτων καὶ πύργων, ἀνεγερθέντων πρὸς ἀνατολὰς ἐναντίον τῆς Σπάρτης, τῆς παλαιᾶς ἐκείνης τῆς Μεσσήνης καὶ ἀσπόνδου ἀντιπάλου.

Ἀνελθόντες πρὸς θορρᾶν ἀτραπὸν ἀνωφερῆ εὑρίθημεν μετ' ὀλίγον ἐπί τινος κορυφῆς, ἀφ' ἧς ἡ θέα ἐξετείνετο πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐλευθέρα. Εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ταύτης ἀπόστασιν αἰρίσκεται κατηρειπωμένη μονή, ἥτις, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ συνοδεύοντος ἡμᾶς μοναχοῦ, καλεῖται "Καθολικόν". Ἄλλοτε ἦτο τὸ Καθολικὸν ἡ κεντρικὴ μονή, σήμερον ὅμως εἶναι ἀγκαταλελειμμένη καὶ κατοικεῖται μόνον ὑπὸ ἑνὸς μοναχοῦ. Κατά τινας μόνον τοῦ ἔτους ἡμέρας τελεῖται ἐνταῦθα λειτουργία. Ἡ πόλη τῆς μονῆς εἶναι ἀρχαία ὀχυρὰ πόλη, ἔχουσα θεῖᾳ καὶ ἀριστερᾷ μεγάλας λιθίνους ἕδρας. Ὁ στρογγύλος θόλος ἀποδεικνύει τὴν βυζαντινὴν τῆς ἐκκλησίας καταγωγήν. Ἡ ἐκκλησία εὑρίσκεται ἐν παρημελημένῃ καταστάσει καὶ αἱ τοιχογραφίαι αὐτῆς εἶναι ἀρκούντως ἐφθαρμέναι. Μία τῶν τοιχογραφιῶν τούτων ἰδίως ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν μου. Παριστᾷ αὕτη ἄγγελον ἐκτελοῦντα μετὰ μεγάλης σοβαρότητος τὸ ζύγισμα τῶν ψυχῶν. Ἡ παράστασις αὕτη εἶναι κρᾶμα θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ ἀρχαίων παραδόσεων, ὑπενθυμιζουσῶν τὰς αἰγυπτιακὰς παραστάσεις τοῦ θανάτου καὶ τῶν μετὰ θάνατον, ἐν αἷς φαίνεται ὁ θεὸς Θώθ, μὲ κεφαλὴν Ἴβιδος, καταγράφων τὰς πράξεις τοῦ ἀποθανόντος ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου δικαστοῦ Ὀσίριδος, ἐν ᾧ ὁ Ἄνουβις ζυγίζει τὰς ψυχὰς ἐν μεγάλῳ σταθμῷ ἐπιστεφομένῳ ὑπὸ κυνοκεφάλου πιθήκου.

Περὶ τὴν μονὴν εὕρηται ἐρριμμένα τμήματα τειχῶν, προερχόμενα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς πρώτης ἀκροπόλεως τῶν Μεσσηνίων. Τὰ θεμέλια ἐκ μεγάλων ὀγκολίθων ἐμφαίνουσι τὴν θέσιν τοῦ περιβλέπτου ναοῦ τοῦ Διὸς Ἰθωμήτα, κειμένου εἰς τὸ χεῖλος βαθέως καὶ ἀπροσίτου κρημνοῦ. Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ἡ σκηνὴ τῶν πρώτων χρησμῶν, τῶν πρώτων μυστικῶν τελετῶν· ἐν αὐτῷ ἐτελέσθησαν αἱ πρῶται θρησκευτικαὶ ἱεροτελεσταὶ τοῦ μεσσηνιακοῦ λαοῦ. Τὸ τέμενος, δηλ. ὁ ὑπαίθριος βωμὸς τοῦ Διός, ἦτο διὰ τὴν Μεσσηνίαν ὅ,τι ἦτο ὁ Παρθενὼν διὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἀντέστησαν οἱ Μεσσήνιοι ἐπὶ δέκα ὅλα ἔτη εἰς τοὺς Σπαρτιάτας· ἐκεῖ ἐτόφησαν αἱ μυστηριώδεις ἐκεῖναι πινακίδες, ἐφ' ὧν ἦσαν γεγραμμέναι αἱ μέλλουσαι τύχαι τοῦ πιεζομένου καὶ ἐξοριαθέντος λαοῦ, καὶ ἀς ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεκάλυψεν· ἐκεῖ τέλος ἵσταιο ὁ ἱπποτικὸς βασιλεὺς Ἀριστομένης, ὁ τῆς πατρίδος του γενναῖος καὶ ἀφιλοκερδὴς πρόμαχος. Ὁ Παυσανίας ἀφηγεῖται τὴν δραματικὴν αὐτοῦ ἱστορίαν· οἱ ποιηταὶ Ῥιανὸς καὶ Μύρων ἐξύμνησαν τὰ ἔργα τοῦ ἐνδόξου τούτου βασιλέως, οἱ αἱ τύχαι ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰς τύχας τῶν ἡρώων τοῦ μεσαιῶνος, ἃς ἔψαλον οἱ νεώτεροι ποιηταί. Τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα σωμβάντα ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν οἱ καταρρεύσαντες πύργοι, αἱ ἠρειπωμέναι πύλαι καὶ οἱ τὴν θέσιν ἐκείνην καλύπτοντες ἀρχαῖοι λίθοι, μάρτυρες τοσούτων γιγαντιαίων ἀγώνων καὶ τοσούτης αὐταπαρνήσεως καὶ φιλοπατρίας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΩΑΣ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

(Συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ.

Πᾶσ' κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Φροντιστηρίων βιβλιοθήκας εἰ τῇ παρούσῃ συνόψει παρενείραιμεν, οὐκ ὀχληρὸν δόξαι, οὐδὲ παρὰ χορδήν, φασίν, ἠγούμεθα. Βιβλιοθῆκαι τοίνυν οὐ μάλα εὐαρίθμους ἡ πόλις αὕτη ἤυξει, πάντων μέντοι πρωτεύουσα μακρῷ βίβλων τε πληθύϊ καὶ ἀξιότητι ἐτύγχανεν ἡ μέχρι τῶν Ἱερωνύμου χρόνων διαρκέσασα, ἧς κατῆρξε μὲν Ὠριγένης, περικαλλῆ δὲ καὶ ἀκαρίμιλλον σχεδὸν ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Πάμφιλος, οὐχ ὁ τυχὸν ἀτεχνῶς ἀνήρ, καὶ μαρτυρίῳ τὸν βίον διεξελθών, συλλογῇ παντοδαπῶν καὶ χρησίμων βιβλίων, καὶ μάλιστα τοῦ Ὠριγένους ἀκεφήνατο. Περὶ οὗ Ἱερώνυμος (περὶ τῶν συγγραφέων) οὕτω φησί· "τῆς θείας τῷ ὄντι βιβλιοθήκης ἐξῆπται τῷ ἔρωτι (ὁ Πάμφιλος), ὡς τὰ πλείω τῶν Ὠριγένους συγγραμμάτων οἰκείαις μεταγράφας χερσίν, ἅπερ ἐς τόδε ἐν τῇ ἑαυτοῦ κεῖται βιβλιοθήκῃ, τῶν δυοκαίδεκα μέν τοι προφητῶν τὰ ὑπομνήματα χείρ ἐστιν Ὠριγένους, ὃ τοσαύτῃ περιπτόσσομαι ἡδονῇ, καὶ φυλάττω, ὥστε με νομίζειν ἔχειν τοὺς Κροίσου θησαυρούς. Ἤπερ ἔπειτα ἐς Εὐσέβειον Καισαρείας περιελήλυθεν, ᾧ τῇ πρὸς τὸν Πάμφιλον ἀκραιφνεῖ συνηθείᾳ οὐδ' ἀπηξιωτέα ἡ τοῦ Παμφίλου ἔδοξε προσηγορία. Οὗ ἐν πλουσίᾳ τῇ πολιᾷ καταλόσαντος, Εὐζώϊος (ὃν ἀνωτέρω συμφοιτῆσαι τῷ Ναζιανζηνῷ τὰ ἐς ῥητορικὴν εἰρήκαμεν) τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῆς βιβλιοθήκης διαδέχεται, ἣν ὑπὸ σηκῶν σχεδὸν βαδρωμένην, καὶ ἐξίτηλον γενομένην, προθυμίᾳ λιπαρᾷ καὶ φροντίδι χρησάμενος ἐν μεμβράναις ἀναλαμβάνει. Ἐν τῇ Αἰλίᾳ δέ, ἣ Ἱεροσολύμοις ἑτέραν εἶναι βιβλιοθήκην ἀνεγνώκαμεν ἣν Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων "Εὐσέβ· ἱστοριῶν βιβλίῳ σ'. καφ. β'." (ὃς τὸν Ὠριγένην ἐς τὸν βαθμὸν ἀνήνεγκε τοῦ πρεσβυτέρου) χρημάτων καὶ πόνων ἀφειδῆς γενόμενος ἐκ τῶν ἐσχάτων τῆς οἰκουμένης πλείστας συναγηοχὼς βίβλους, συγκεκρότηκεν, ὅθεν τὰς πλείους ἐν τῇ οἰκείᾳ βιβλιοθήκῃ μετενεγκεῖν ἐν τῇ καθ' αὐτὸν ἱστορίᾳ μακρότερον διέξεισιν ὁ Εὐσέβειος.

*) Τὰ ἐρείπια ταῦτα παριστᾷ καὶ ἡ παρατεθειμένη εἰκών.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑι ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων ὅπως θέσεως ἔχει μεγέθους τε, καὶ κάλλους ἐν τῷ παρόνει ὀλίγα λαβεῖν, περιττὸν εἶναι παντάπασί μοι δοκεῖ, ἃ τῶν ταύτης ἡμέρων τῆς φροντίδος πολλὰ ὄντων, καὶ τρανώτερον τὰ κατ' αὐτὴν διεξελθεῖν λυθότων, ἄλλως τε καὶ παρὰ μέλος, τοῦτο ἐστὶ τὸ τοῦ λόγου, νομισθείη, οὐ γὰρ γενικὴν τῆς πόλεως ἱστορίαν, ἀλλ' ἐπιπόλαιον τῶν γομφίσιων ἀφήγησιν ἐνεστησάμεθα. Τοσοῦτον δ' τῷ παρόντι εἰπεῖν ἀποχρήσει, ὡς παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ ταύτην ἀναστήσαντος, οἰκοδομαῖς, καὶ λωπίσμασιν οὕτω καταπεπλοῦτίσται, ὥστ' ἐν τῇ ἱστορίαις ἤδη τῆς ὑφ' ἡλίῳ ἀναρρηθῆναι θέατρα ἦν γυμνασίων, καὶ μαθημάτων εὖ ἤκουσαν, καὶ σοφῶν ἀνδρῶν θιάσοις ἐπιεικῶς μάλα διαπρέπουσαν, καὶ θρόνον ἀνειπεῖν σοφίας οὐκ ἀπεικὸς εἶναι ἔδοξε. Ῥητορικῆς τοίνυν παλαίστραις, καὶ θεολογίας γυμνασίοις οὐκ ὀλίγοις ἡ πόλις αὕτη ἐτύγχανε περιτλάλητος, τουτοισὶ οὐχ ἥττον, τοῖς λοιποῖς πομπεύουσα ὡραΐσμασιν· ἀνὼ' ἐώων τε καὶ ἑσπερίων οἱ παῖδες ἀμέσως ἐν τῇ Καισαρείας ἐς αὐτὴν καταλύοντες, καὶ ἀφ' ἑκαστοῖς ἐνταῦθα σοφοῖς ὁμιλοῦντες Ἀριστοτέλεις ἴν' οὕτως εἴπω, καὶ Δημοσθένεις ἐς τὰ σφέτερα ἀνεκομίζοντο. Ἐξ οὗ δ' ἡ τοῦ Εὐαγγελίου πίστις, Μάρκος ὁ Ἀπόστολος, τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπέβη, τοῖς Εὐαγγελικοῖς ῥήθροις τὴν πόλιν παρδουσόμενος, Ἱερῶν φροντιστηρίων ἐπιμελεῖται πεποιηκώς, οὐ μόνον ἐπιφανεῖς φιλόσοφοι, ἀλλ' Γρηγόριος σχεδόν, καὶ Βασίλειος, οἰκαδε τὸ φῶς τῶν ἐπανέλθουν· καθηγεμόνες καὶ γὰρ ἐν τούτοις διέπρεπον τῶν λογάδων, ὧν πρωτεύειν Πανταίνος διὰ πολλῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ πολλὰ δίδωσιν ὁ Εὐσέβειος. (Εὐσέβειος ἱστορ. βιβλ. ε', κεφ.)

Παντάινος δ' ἀμέλει τὸν Ἀλεξανδρέα Κλήμεντα ἀκροατήν τε, καὶ διάδοχον ἐπιφανῆ γεγενῆσθαι φησὶν Ἱερώνυμος, ὦ τινι ὁμιλῆσαι, καὶ δὲ δέξασθαι τὸ ἀπήχημα τῆς θείας φύσεως Ὠριγένη οὔπω δέκατον ὄγδοον ἄγοντα ἔτος, ἐστὶν ἀνὴρ φίλεκτον, ὃς τῷ μεγαλοφυεῖ τῆς διδασκαλίας καὶ ἀνυπερβλήτῳ τῶν λόγων, τοὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἑσπερίων σοφοὺς ἐκλαμβήσας, πρὸς τὴν τοῦ οἰκείων λόγων ἀκρόασιν ἐπεσπάσατο. Οὗ Ἥρακλῆς, κἀκείνου Διονύσιος ἀκροαταί, ἄνδρες ἀστεῖοι τῶν ἐπὶ σοφίᾳ τῶν εὐδοκίμων. Τῆς οὖν Ἀλεξανδρέων τὸ κλέος διὰ τὸ περιὸν τῆς σοφίας καὶ τὰ τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν ἔσχατα διαρρυέν, κρίνει τῆ τῶν ἀστέρων θεωρίᾳ οὐ μεῖον διαβοηθέν μενον, τὴν σωτήριον τῆς ἀναστάσεως τελετὴν (ἥπερ ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων ἅπασα ἤρτηται ἐπιστήμης) τοῖς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐπισκόποις ὁρίσει καὶ πάσῃ διασημᾶναι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν ἀεὶ τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων σύλλογον ἐπιτρέψαι ἀνεπέπεικε. ('Εν τῷ βίῳ τοῦ θαυματουργοῦ Γρηγορίου.)

Τῶν δὲ θύραθεν μαθημάτων οὐκ ὀλίγους καὶ θηγητὰς αἱ ἱστορίαι διαμνημονεύουσιν, ὧν Ἀμμώνιος ἦν τὴν Πλάτωνος φιλοσοφίαν δημοσίᾳ διαγελλόμενος, ἀνὴρ τρόφιμος μακρῷ πρωτεύων, καὶ τὸν Νοσσαέων φωστῆρα, καὶ ἐπὶ σοφίᾳ διαφανέστατος. Πλωτῖνος ὁ θεῖος, τῶν Πλάτωνος δογμάτων καθηγεμών, καὶ ζηλωτὴς ἀκίβδηλος Ὁ λαμπρὸς ἐν φιλοσοφίᾳ ἅγιος Ἀνατόλιος, ἐν τῇ Ἀλεξάνδρᾳ τὴν Ἀριστοτέλους φιλοσοφίαν δὴ μοσίᾳ ὑπεξηγούμενος. Οἷς προσεπιμετρεῖ Πέτρος Ἱερώνυμος, καὶ ἑτέρους ὅτι πλείστους ἐν φιλοσοφίᾳ διαφέροντας. Οἷς Γρηγόριον τὸν θεολόγον καὶ τὸν ὁμαίμονα Καισάρειον παρειλήφαμεν, ὁμιλῆσαι, καὶ ἐπὶ μακρὸν εὐγενέσθαι εἰδέ τῳ φίλον καὶ τὸν ὅλεθρον τῆς εὐσεβείας Ἄρειον, καὶ Ἀέτιον τῆς προλήψεῶν προσαρμόσασθαι, οὐ διαφεύσεται πάντως τὴν ἀλήθειαν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ.

Πολλῶν καὶ ταύτην τὴν πόλιν βιβλιοθηκῶν εὐμοιρῆσαι παρελλάδομεν, ἃς ὁ πανδαμάτωρ χρόνος παντελεῖ παραδοὺς ὀλέθρῳ, τοῖς ἐπιγενομένοις ἀδε συλλογῆς βίβλων φροντίδα ἐνεῖναι πιστεύουσι. Ἐν αἷς ἡ Γεωργίου (ὃς μετὰ τὴν φυγὴν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, τὴν ἐκκλησίαν ἥρπασε) ἀλε καυτὸς ἄγεται στόματος, καίτοι γὰρ τούτῳ ἐφάτης ἀμαθείας ὄντι, καὶ ἀναλφαβήτῳ τῷ τοῦ λόγου, περιφανῆ μέντοι συναγεῖραι βιβλιοθήκην διὰ σπουδῆς ἐγένετο. Οὗ τέως τῶν πηδαλίων τῆς ἐκκλησίας, ὡς λόκου τῇ ποίμνῃ εἰσηδήσαντος ἀλλοθεν, ἀπελαθέντος, φθονήσας Ἀλεξανδρῶσι, τῆς διεθλοθήκης (ἐπισκ. Θ'.) Ἰουλιανὸς ὁ παραδάτης τὴν δε τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Ἑλδίκιον ἔπεμψεν Αἰγύπτου ὑπηγόρευσεν. "Ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι δὲ ὀρνέων, ἄλλοι θηρίων ἐρῶσιν, ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ παιδαρείου δεινὸς ἐνέπεκρε πόθος· ἄτοπον οὖν εἰ ταῦτα περιδοιμι ὀρεγεισαμένους ἀνθρώπους, οἷς οὐκ ἀρκεῖ τὸ χρυσίον ἀναπλῆσαι τὸν πολὺν ἔρωτα τοῦ πλουτοῦ, πρὸς δὲ καὶ ταῦτα ὁ ὑφαιρεῖσθαι ῥᾳδίως ἀκαλιαινόμενος, ταύτην οὖν μοι ἰδιωτικὴν δὸς χάριν, ὅπως ἂν εὑρεθείη πάντα τὰ Γεωργίου βιβλία. Πολλὰ μὲν γὰρ ἦν φιλόσοφα παρ' αὐτῷ, πολλὰ δὲ ῥητορικά, πολλὰ δὲ ἦν καὶ τῆς τῶν Γαλιλαίων διαδοσκαλίας, ἃ βουλοίμην μὲν ἡφανίσθαι πάντῃ, τῷ δὲ μὴ σὺν τούτοις ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρησιμότερα, ζητεῖσθαι κεκεῖνα μετ' ἀκριβείας ἅπαντα. Ἡγεμὼν δὲ τῆς ζητήσεως ἔστω σοι τούτου ὁ νοτάριος Γεωργίου, ὃς μετὰ πίστεως ἀνιχνεύσας αὐτά, γέρας ἴστω τευξόμενος ἐλευθερίας. Εἰδ' ἄλλως γένοιτο κακοῦργος περὶ τὸ πρᾶγμα, δασάνου ἐς πεῖραν ἥξου· ἱμετέδωκε γὰρ μοι περὶ τὴν Καππαδοκίαν ὄντι πρὸς μεταγραφὴν τινα, καὶ ταῦτα ἔλαβε πάλιν."

(Ἐπιστολὴ λθ'.) "Καὶ ἐν ἄλλοις οὐτωσὶ πρὸς τινα Πορφύριον γράφει. Πολλή τις ἦν πάνυ, καὶ μεγάλη βιβλιοθήκη Γεωργίου, παντοδαπῶν μὲν φιλοσόφων, πολλῶν δ' ὑπομνηματογράφων, οὐκ ἐλάχιστα δ' ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ τῶν γαλιλαίων, πολλά, καὶ παντοδαπὰ βιβλία. Πᾶσαν οὖν ἀθρόως τὴν βιβλιοθήκην ἀναζητήσας, φρόντισον εἰς Ἀνατόλιον ἀποστεῖλαι, γινώσκων, ὅτι μεγίστῃ δὴ τοῦ αὐτὸς περιδεήθησα ζημίᾳ, εἰ μὴ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἀνυχνεύσειας, καὶ τοὺς ὁπωσοῦν ὁπωνοῖας ἔχοντας ὑφηρῆσθαι τῶν βιβλίων, πᾶσι μὲν ἐλέγχοις παντοδαποῖς δ' ὅρκοις, πλείονι δὲ τῶν οἰκετῶν βασάνῳ, πείθειν εἰμὴ δύναιο." Μεμνήμεθα δ' ἀνεγνωκότες καὶ ἑτέρας τῆς πόλεως βιβλιοθήκας οὐκ εὐαρίθμους, τῷ μὴ μέντοι ἀκριβῶς ἀκμὴν τῇ μνήμῃ περιφέρειν τίνος ποτ' ἦσαν, ἢ ἐς τίνα περιελήλυθασι σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας, ὃ φασὶν ἐν τῷ παρόντι εἰλόμεθα, ἐν ἄλλοις τὴν περὶ τούτων ἀκραιφνῆ ἀφήγησιν ἀποταμιευσάμενοι."

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ.

Τῇ Βύζαντος πόλει (ἣν δὲ τὸ πάλαι κώμη θρᾴκη) οὐ τοσαύτην αἱ ἱστορίαι σοφίαν προσμαρτυροῦσιν, ὅσην δήπου ἐξ οὗπερ ὁ Ἰσαπόστολος Κωνσταντῖνος τὴν νέαν Ῥώμην διαπρεπῆς λίαν ἀναστήσας, ἐς αὐτὴν τὰ τῆς ἀνάκτορος ἀρχῆς ἀκῆπτρα μετήνεγκεν. Ἔδει γὰρ τὴν οὕτω περικαλλῆ, καὶ περιλάλητον πόλιν, ὥσπερ κάλλους μηδὲ σοφίας ἀπολελῆφθαι, ἥτις ἐστὶ τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ τὸ θειότατον, ἀλλ' ἔδαφος λόγων, καὶ νεώτερόν τινα μουσῶν Ἑλικῶνα ὀρθῆναι, τοῖς προσιοῦσι φιλοφρόνως νάματα φιλοσοφίας ἐπιδαψιλευόμενον. Ἀνθ' ὧν τῷ εὐσεβεῖ τε, καὶ θείῳ τούτῳ ἄνακτι, λιπαρεῖ προθυμίᾳ, καὶ βασιλείῳ εἰπεῖν ψυχῇ, παντοδαπῆς ἐπιστήμης γυμνάσια περιβαλέσθαι, καὶ τοὺς κατὰ πᾶσαν παιδείαν ἐμπειροτάτους καὶ ἐντριβεῖς ἐν τοῖς μάλιστα μεταστείλασθαι πάνυ τοι ἐμέλησεν. Ἦν ἰδεῖν τοίνυν τὴν Κωνσταντίνου τηνικαῦτα ἐπὶ τοῖς Σωκράτους μέγα φρονοῦσαν λυκείοις τε, καὶ τὰς θρυλλουμένας Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους ἀκαδημίας αὐχοῦσαν, καὶ Ἀθηνῶν, φασίν, αὐτῶν πνέουσαν, καὶ Ἀττικὸν κάλλος τοῖς θαμίζουσιν περιττῶς ἐντυθεμένην, ἀφ' ὧν ἐς τὰ τῆς θεολογίας ἄδυτα, τὸ φοιτᾷν προπεμπόμενοι, τὰ τῆς Ἱερᾶς τρόφιτι φιλοσοφίας ἐλευσίν μὲ ἐτελοῦντο. Παντοδαπῶν καὶ γὰρ μαθημάτων ἐπλούτει ἡ πόλις αὕτη, καὶ ἐπιστημῶν ἱερωτέραν μήτηρ ἐτύγχανεν· ἦν τρίτον οἱ τῆς σοφίας ἐρασταὶ ἐκοιοῦντο τῆς περιοῦσου κατάλυμα, ἐς αὐτὴν ἀπὸ Καισαρείας, καὶ Ἀλεξανδρείας ἀμέσως ἐφησυχάζοντες. Οὐς ἀφικνουμένους πεῖραν τε, ἡ ἕκαστος ἔχει δυνάμεως, δεδωκότας παρ' αὐτοῖς κατεῖχον οἱ τοῦ καλοῦ αὐτόφυλον ἔχοντες ἔρωτα, καὶ εὐσεβείας τρόφιμοι αὐτοκράτορες, τιμῶν τῶν ἄνω τούτους δηλονότι ἀξιούμενοι. Καὶ παρίτω μοι τῷ λόγῳ ὁ ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ τὰ πρῶτα ἀπενεγκάμενος Καισάρειος, τῶν τοῦ Ναζιανζηνοῦ ὁμαιμόνων ὁ ἐρασμιώτατος, ὃν ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου τῇ βυζαντίων, τελεωτέρας μεθέξοντα παιδείας ἐπιδημήσαντα, προσφιλεῖ δφθῆναι τῇ ἀλουργίδι, καὶ τιμῶν ἠξιῶσθαι τῶν ἄνω αἱ ἱστορίαι ἡμῖν διετράνωσαν. Βασίλειος δ' ὁ οὐρανοφάντωρ μετὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας καὶ ἐπιπόνους ἐν τοῖς λοιποῖς φροντιστηρίοις διατριβάς, ἐν ταύτῃ μὲν ξενίζεται, καὶ παραμεῖναι ἐκδιάζεται, οὐκ ἀνέχεται δ' ἐς τέλος, ἀλλὰ σπουδαίως μετεσχηκὼς ὧν ἐγλίχετο μαθημάτων, τῶν Ἀθηνῶν οὐκ ὀλίγωρος γίγνεται· ὁ τούτοις ταῖς ῥήμασι διαβεβαιοῦ ὁ θεολόγος Γρηγόριος. ('Εν τῷ εἰς Βασίλειον ἐπιτιμητικῷ.)

"'Εντεῦθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον τὴν προκαθημένην τῆς Ἑώας πόλιν, καὶ γὰρ ἡδδοκίμει σοφιστῶν τε καὶ φιλοσόφων τοῖς τελεωτάτοις, ὧν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὰ κράτιστα συνελέξατο, τάχει τε, καὶ μεγέθει φύσεως. 'Εντεῦθεν ἐπὶ τὸ τῶν λόγων ἔδαφος τὰς 'Αθήνας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πέμπεται, καὶ τῆς καλῆς περὶ τὴν παίδευσιν ἀπλησίας."

'Εν Κωνσταντινουπόλει τοίνυν, ὡς εἴρηται, περιώνυμα, καὶ διαβόητα ἦν γυμνάσια, ἃ μέχρι τῶν χρόνων Λέοντος Ἰσαύρου διήρκεσεν, ὃς ἀρρήτοις κρίμασι, κατεληλυθότων ἐς αὐτὸν τῶν σταμμάτων, τὸ ἐπιφανέστερον τῶν φροντιστηρίων διασεβείᾳ οἰστρηλαθείς, αὐτοῖς παιδεύουσι, παιδευομένοις, καὶ βίβλους τῷ 'Ηφαίστῳ (φεῦ) ἀθεμίτως λίαν καὶ ἀπηνῶς παραδέδωκε.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΑΙ ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ.

Πρὸ τινων ἐτῶν δαπάνῃ τοῦ Κυπριακοῦ μουσείου ἐξετελέσθησαν ἐν τῇ Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου ἀνασκαφαὶ αἵτινες ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν εὕρεσιν τινῶν ἀγαλμάτων, ἀγγείων διαφόρου μεγέθους, νομισμάτων, σαρκοφάγων, ὡς καὶ τινος οἰκοδομῆς ἀρχαιοτάτης, ἧς τὸ ἔδαφος ἐκαλύπτετο ἐξ ὡραίων μωσαϊκῶν ποικιλοχρόων. 'Επειδὴ δὲ τὰ εὑρήματα ταῦτα ἔχουσι μεγάλην ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν σημασίαν ἐθεώρησα οὐκ ἄπο σκοποῦ νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὰς ἐπισταμένως καὶ νὰ πραγματευθῶ ἐν ὀλίγοις περὶ αὐτῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσων ἄλλοτε διελάβαμεν ἐν τινι ἐγκρίτῳ φύλλῳ Κωνσταντινουπόλεως*) περὶ τῆς ἱστορικῆς καὶ κλασικῆς ταύτης πόλεως, ἥτις διετέλεσε τὸ πάλαι ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοσούτων περικλεῶν ἡγεμόνων τῆς Κύπρου.

Οὐδεὶς ἐπισκεφθεὶς ταύτην ἐπανειλημμένως τε καὶ ἐπισταμένως μελετήσας αὐτὴν δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι μὲ ὅλας τὰς γενομένας ὀλίγας μονομερεῖς ἀνασκαφὰς ἡ πόλις αὕτη διατελεῖ παρθένος καὶ χρῄζει ἐκτενεστέρων καὶ ἐπιστημονικωτέρων ἀνασκαφῶν, ἐξ ὧν δύνανται ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων νὰ ἀνακαλυφθῶσιν καὶ οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς τῆς 'Αφροδίτης τῆς Προνοίας, τῆς 'Αθηνᾶς, 'Αγράνους καὶ Διομήδους, οἵτινες κατὰ τὸν Πορφύριον ἔκειντο ἐν ἑνὶ περιβόλῳ. "'Εν δὲ τῇ νῦν Σαλαμῖνι, πρῶτον δὲ Κορωνίδι ὀνομαζομένῃ, μηνὶ κατὰ Κυπρίας 'Αφροδισίῳ, ἐθύετο ἄνθρωπος τῇ 'Αγραύλῳ τῇ Κέκροπος καὶ νύμφης 'Αγραυλίδος, καὶ διέμενε τὸ ἔθος μέχρι τῶν Διομήδους χρόνων. Εἶτα μετέβαλεν ὥστε τῇ Διομήδει τὸν ἄνθρωπον θυέσθαι· ὑφ' ἕνα δὲ περίβολον, ὅτι τῆς 'Αθηνᾶς ναός, καὶ ὁ τῆς 'Αγραύλου καὶ Διομήδους· ὁ δὲ σφαγιασμένος ὑπὸ τῶν ἐφήβων ἀγόμενος, τρὶς περιέθει τὸν βωμόν. Ἔπειτα ὁ ἱερεὺς αὐτὸν λόγχῃ ἔπαιε κατὰ τοῦ στομάχου, καὶ οὕτως αὐτὸν ἐπὶ τὴν νηαθεῖσαν πυρὰν ὁλοκαύτιζον· τοῦτον δὲ τὸν θεσμὸν Δίφιλος ὁ τῆς Κύπρου βασιλεὺς κατέλυσε κατὰ τοὺς Σελεύκου χρόνους τοῦ Θεολόγου, τὸ ἔθος εἰς δουθυσίαν μεταστήσας."

Τὰ ἀνευρεθέντα δὲ θεμέλια τῆς ἐκτενοῦς ταύτης οἰκοδομῆς, ἐξ ἧς τὰ ἐδάφη τινῶν θαλάμων εἰσὶν ἐστρωμένα ἐκ μωσαϊκοῦ νομίζω ὅτι ταῦτα εἶναι τὰ ἀρχαῖα ἀνάκτορα τῶν ἡγεμόνων τῆς Κύπρου, διότι ἐκτὸς τῆς ἐν αὐτῇ διακοσμήσεως καὶ εὑρέσεως ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων φέρει πολλὰς διατρήσεις καὶ τὰ βάθρα τῆς οἰκοδομῆς ταύτης εἰσὶ πολὺ ἐκτενῆ καὶ κάτωθεν δὲ ὑπάρχουσι σύριγγες. Τὸ νῦν ἀποκαλυφθὲν ἔδαφος διῄρηται εἰς τέσσαρα χωρίσματα καὶ περιέχει κατὰ μῆκος 10. γ. μ. καὶ πλάτος 5. 'Επὶ τῶν τριῶν χωρισμάτων ἡ θαλάμων ὑπάρχουσι λιθόστρωτα συγκείμενα ἐκ πολλῶν μαρμαρίων τεμημάτων καὶ μικρῶν ποικιλοχρόων λίθων, ἐντέχνως διατιθεμένων ἐν

γινώσκομεν, εἶναι τὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός ψηφοθέτημα. Τοῦ ναοῦ τούτου, ἀπιτελεσθέντος περὶ τὴν 86 ὀλυμπιάδα, ἡ ἐργασία ἦν δώριος.

Τοιούτων ἔργων ἡ χρῆσις οὐ πολλῷ ὕστερον ἔγινε κοινοτέρα, ὥστε καὶ εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας νὰ ἀπαντῶνται. Διογένης ὁ Λαέρτιος διηγεῖται περὶ Ἀριστίππου, ὅτι "Σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ταμίου πολυτελεῖς οἶκους αὐτῷ καὶ λιθοστρώτους δεικνύντος, ἀναχρεμψάμενος προσέπτυσε τῇ ὄψει τοῦ δὲ ἀγανακτήσαντος, οὐκ εἶχε, εἶπε, τόπον ἐπιτηδειότερον." Ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρικῆς ἐποχῆς ἐτελέσθησαν λαμπρὰ τοῦ εἴδους τούτου ἐμβλήματα εἴτε ἐκ λιθίνων εἴτε ἐκ πηλίνων κύβων. Τῶν ὑαλίνων δὲ κύβων ἔγινε χρῆσις πρὸς τὴν τῶν θαλάμων καὶ οἰκημάτων ἐπικόσμησιν, ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς μάλιστα Αὐτοκρατορίας, ὅτε ἡ ψήφωσις αὕτη λαμβάνουσα καθ' ἑκάστην πλειοτέραν ἰσχύν, ἐφηρμόσθη εἰς τοὺς τοίχους καὶ τοὺς δρόφους τῶν οἰκοδομῶν, καὶ διεδόθη καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας.

Τὸ ἀνευρεθὲν τοῦτο ψηφοθέτημα ἢ μουσείωμα τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶναι θάλαμος καὶ ἔχει μῆκος 3 μ. γ. καὶ πλάτος 2. Πᾶσα ἡ ἐπιφάνεια εἶναι περιποίκιλος, καὶ διῃρημένη εἰς ἓξ τραπέζια τετμημένων τριγώνων, κεκοσμημένα δι' εὐπεριγράφου μαιανδρίου διαφόρων ἀνθηρῶν χρωμάτων ποικίλματος ἐπὶ μέλανος ἐμβαδοῦ. Ἕκαστον τραπέζιον διαιρεῖται εἰς ζώνας δύο μαιάνδρων ποικίλης συνθέσεως, καὶ ὑπὸ μεγάλου ἐγκάρπου, ἥτοι στεφάνου ἐκ καρπῶν καὶ ἀνθέων καὶ φύλλων. Τὸ ὡραῖον τοῦτο μουσείωμα πρὸ καιροῦ ἤρξατο νὰ καταστρέφηται ὑπὸ βεβήλων χειρῶν καὶ σχεδὸν ἀπόλλυται ἡ ἐμφάνεια αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τοῦ ὡραίου τούτου μουσειώματος ἀνευρέθησαν καὶ τινα ἀγάλματα Ἑλληνικῆς τέχνης ἐξ ὀπτῆς γῆς ἔχοντα πολλὴν τὴν σημασίαν.

Τὸ ἐν τῶν ἀγαλμάτων τούτων παρίστησι γυναῖκα ἱσταμένην δρθίαν, ἐνδεδυμένην χιτῶνα καὶ ποδῆρες ἱμάτιον, οὗ ἀνέχεται τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός· ἔχει δὲ τὴν κόμην διατεταγμένην εἰς μεγάλους ἐμπροσθεν καὶ ὄπισθεν κατὰ πίπτοντας πλοκάμους, συγκεκρατημένους δι' ἀκτινωτῆς στεφάνης· ἡ δεξιὰ χεὶρ πάντη κάντως κατεστράφη, ἡ δὲ ἀριστερὰ χεὶρ εἶναι προτεταμένη.

Ἕτερον ἄγαλμα παριστᾶν γυναῖκα ἔχουσαν μόνον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον διακεκριμένα ἐπὶ ἐπιμελείᾳ καὶ λαπτότητι ἐργασίας καὶ ἐπὶ ἱκανῇ χάριτι· τὸ ἔργον φαίνεται ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἕτερα ἄγαλμα φέρον ἀνδρικὸν χαρακτῆρα μετὰ πολυτελοῦς καὶ ποικίλης ἐνδυμασίας. Τὸ ὡραῖον τοῦτο ἔργον εἰς διάφορα τεμάχια, ὧν καί τινα ἐλλείπουσι.

Ἐπί τινος λευκοῦ μαρμάρου ὕψους $0^{m},23$ πλάτους $0^{m},28$, πάχους μέσης $0^{m},05$ εὕρομεν ἀρχαϊκήν τινα ἐπιτύμβιον ἐπιγραφήν, ἣν τινα πιστῶς ἀντιγράψαντες παραθέτομεν ἐν συμπληρώσει οὕτως.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ.

"Τύμβε τίνος τόδε σῆμα τεὰν ὑπὸ λισσάδα κεῖ(ται);
Τίς φράσον οἰκτρότατον μοῖραν ἐνεγκάμεν(ος);
Δημώνακ Σαλαμὶς ὃν εὗρέψατο παῖδα φέριστον
Ἐμπορίαις, πικρὸν δ' εἰς Ἀχέροντ' ἔμολεν.
Πέντον ἐπιπλώσας ἁλμυρέα καὶ πολυκλαύστῳ
Ματέρι καὶ γενέτᾳ στυγνὰ λίπων δάκρ(υα).
Οὐ ἦήαν φᾶς γὰρ τὸ γαμήλιον οὐδ' ὑμέν(αιον),
Ἔκλαγον ἀλλὰ γόους ὀκτωκαιεικοσέτους.
Οὐ κακὸς ἔσ' ἄϊδας· πάρειτ· ξένε, χαῖρε προπεμ(πας).
Κοινὸς ἐπὶ θνατοῖς ὁ τέλος εἰς φθιμένους."

Ἐντὸς μιᾶς πυέλου ἐξ ὀπτῆς γῆς εὑρέθησαν ὀστᾶ τεθνεῶτός τινος ὡς καὶ τινα κυπριακὰ νομίσματα χάλκινα διαφόρου ἐποχῆς, ὡς καὶ ἓν χρυσοῦν, ὅπερ ἔκοψεν ἐν Σαλαμῖνι ὁ Μενέλαος, ἔπαρχος Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος φέρει δὲ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ ἐπιγραφῇ καὶ τὸ κυπριακὸν γράμμα V, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῇ συλλαβῇ (Σα) = Σαλαμίς.

Ἕτερον νόμισμα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν φέρον λέοντα, ἀποδοτέον τῇ Σαλαμῖνι· διότι τὰ αὐτὰ σύμβολα φέρει καὶ τὸ γνωστότατον τοῦ Εὐαγόρου νόμισμα, τὸ παριστῶν ἐπὶ μὲν τοῦ ἔμπροσθεν μέρους κεφαλὴν Ἀφροδίτης, ἐπὶ δὲ τοῦ ὄπισθεν λέοντα διβρώσκοντα, καὶ ἄνωθι ἀετὸν καὶ ἀστέρα.*)

Ἐπί τινος τεμαχίου πλακὸς εὑρέθη κυπριακοῖς γράμμασιν ἐπιγραφὴ ἑλλειπής, περὶ ἧς μέμνηται ὁ περίπυστος Ἀκαδημαϊκὸς φιλόσοφος κ. Ῥενὰν ἐν τῷ σώματι τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.**) Εὑρέθησαν εἰσέτι καί τινες κεκραμεμένναι χύτραι μὲ ὡραίας γλυφὰς ὡς καὶ ἀγγεῖα διαφόρου μεγέθους Φοινικο-Κυπριακῆς τέχνης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκθέτοντες ἐν ὀλίγοις περὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι ἀνασκαφῶν ὑποβάλωμεν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῶν σοφῶν ἀρχαιολόγων ἵνα ἐκτιμήσωσι τὰς σκέψεις ἡμῶν.

Ἐν Κύπρῳ.

Χρ. Παπαδόπουλος.

*) Luynes, N. C. Pl. II. 18 καὶ Pl. XII. 3.

**) Corpus inscriptionum Semiticarum ab Academia inscriptionum et Litterarum Humanorum conditum atque digestum. Pars Prima inscriptiones Phoenicias continens Tomus I. p. 80—90. pl. XII. Parisiis e Reipublicae Typographeo. M. D. CCC. LXXXI. Ὡς καὶ τὸ Cyprus Museum, περιοδικὸν ἀγγλ. φιλ. Α'. ἐτ. ἐν Λευκωσίᾳ ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς Κυβερνήσεως, 1886.

Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ED. FLEGEL.

Ὑπὸ Α. Ν. Μ.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ἥτις ἀπεράντους πεδιάδας κατῴκισε πρός τε τὰ βόρεια καὶ τὰ ἀνατολικὰ καὶ τὰ νοτιοανατολικὰ μέρη, ἀπῳκίσθησαν γεωργοί τε καὶ μαχηταί, ἔμποροί τε καὶ ὑπάλληλοι πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χωρῶν ὑπὸ εἰδικῶν περιηγητῶν. Ἀλλ' ἀσχάτως ἀναφάνηκαν καὶ παρὰ τοῖς Ῥώσσοις ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἰδικοὶ ἐρευνηταί, ὧν τὰ ὀνόματα διαπρέπουσι πανταχοῦ, ὅπου ὁμόφυλοι ἡμῶν ὑπὸ τὴν καθόλου σημασίαν τῆς λέξεως, ὅπου Ἰνδοευρωπαῖοι ὑπάρχουσιν. Καὶ δὴ ὁ μὲν Preschwalski ἐποιήσατο ἐρεύνας ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ὁ δὲ Miklucha-Maklay ἐν τῇ νέᾳ Γουϊνέᾳ, οἱ δὲ Schweinfurt, Junker καὶ Flegel ἐν Ἀφρικῇ. Πάντες μὲν οὗτοι ἀφιερώθησαν τῇ ἐπιστήμῃ, ἀλλ' ἐν ᾧ εἴς τινας φαίνεται αὕτη ἐπαρκής, ἄλλοι ἐπιδιώκουσιν ἐκτὸς τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐμπορικόν τε καὶ πολιτικὸν σκοπόν.

Τὸν τύπον δὲ περιηγητοῦ τοῦ τελευταίου τούτου εἴδους ἐνσωματοῖ ὁ Ed. Flegel, οὗ τὸν βίον ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις διὰ τῶν ἑπομένων.

Ἐν τῇ ὡραίᾳ Βίλνᾳ, ἐκεῖ ὅπου ὁ παταγώδης Βιλέϊκος ἐκβάλλει εἰς τὸν Βιλίαν, ἐγεννήθη τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1852 ὁ Ed. Flegel· ἀλλ' ἐντοῦθα διήγαγε μόνον τὰ τέσσαρα πρῶτα τοῦ βίου ἔτη· διότι σπουδαία τοῦ πατρὸς ἀσθένεια ἠνάγκασε τὴν οἰκογένειαν νὰ μετοικήσῃ εἰς Μίτταον, ἔνθα μετὰ δύο ἔτη ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ. Ἐξαιρουμένης δὲ ταύτης τῆς προώρου ἀπωλείας, ἣν ὑπέστη ὁ Flegel παῖς ἔτι ὤν, διήγαγε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐν πάσῃ εὐθυμίᾳ καὶ φαιδρότητι ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν ἐπιστασίαν ἐξαιρέτου μητρὸς καὶ πλησίον ἀδελφοῦ ὁλοψύχως αὐτὸν ἀφωσιωμένου. Ὑπὸ τούτων δὲ ἀκολουθούμενος ἐπεχείρησε νέος ἔτι ὢν θερινὰς ἐκδρομὰς τρεῖς δύο θείους, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἷς εἶχεν ὑπὸ ἐνοίκιον τὸ βασιλικὸν κτῆμα Πέτερφελδ, δώδεκα βέρστας μακρὰν τῆς Βίλνης, ὁ δ' ἕτερος ἐκέκτητο φρουρεῖον ἐν τῇ κωμοπόλει Βίρσῃ τῆς ἐπαρχίας Κόβνου. Ἐν τοῖς εἰδυλλικοῖς περιχώροις τοῦ Μιτάου, ἔνθα ὁ παῖς ἐπεσκέπτετο τὸ κεντρικὸν σχολεῖον, καὶ ἐν τῇ τερπνῇ ἀγροτικῇ ἀπλότητι τοῦ Πέτερφελδ καὶ τῆς Βίλνης ἐθήλασεν Ἐδουάρδος πρωΐμως τὴν ζωηρὰν τῆς φύσεως πραγματικότητα, ἐξασκήσας τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἐμπλήσας τὴν ψυχὴν φιλαληθείας καὶ ἀνεργείας. Κατὰ τὰς θερινὰς παύσεις τοῦ 1864 ἔτους μετέβησαν ἡ μήτηρ μετὰ τῶν δύο υἱῶν πρὸς ἐπίσκεψιν συγγενῶν τινων εἰς Σιλεσίαν καὶ Βερλῖνον, ἔνθα οἱ διάφοροι τοῦ βίου τρόποι καὶ ὁ διάφορος φύσις, ἰδίᾳ δὲ τὰ γιγαντιαῖα δρη ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ τῶν ἀδελφῶν πνεύματος. Μετὰ ἓν δ' ἔτος ἡ οἰκογένεια μετῴκησεν ἐκ Μιτάου εἰς τὴν γειτνιῶσαν Ῥίγαν ἔνθα ἡ βορειοδυτικὴ Εὐρώπη ἀποστέλλει τὰς ἀτμοκίνητα, βρίκια καὶ ἡμιολίας πρὸς ἀγορασίτου, λίνου καὶ ξυλείας, καὶ ἔνθα ἐπικρατεῖ πολὺ δροσερώτερον καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν μᾶλλον ἀνταποκρινόμενον πνεῦμα ἢ ἐν τῷ θεωρηθέντι Μιτάῳ. Ἐν Ῥίγῃ ἐπεσκέπετο ὁ νεανίας ὁμοῦ τὴν κεντρικὴν σχολὴν μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1869 ἔτους, ὅτε, ἐπανακάμψας ἐξ ἐκδρομῆς, ἡ ἰδία βουλῇ ἐπεχείρησεν εἰς τὸ Χάρτο, εἰσῆλθεν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ A. Fluthwedel καὶ ἔζησε εἰς τὸ ἔργον ἀσκηθῇ τοῦ βιβλιοπώλου. Εἰς τὴν γενικὴν δ' αὐτοῦ μόρφωσιν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα τὸ μὲν ἡ ἀνάγνωσις ὠφελίμων βιβλίων πραγματευομένων περὶ διαφόρων θεμάτων ἀνθρωπίνης γνώσεως, τὸ δὲ ἡ συχνὴ φοίτησις εἰς τὸ ἐξαίρετον τῆς πόλεως θέατρον, ὅπερ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τότε τοῦ Lobrun ἀνῳκοδόμησε τὴν ἀνωτάτην τῆς τελειότητος βαθμίδα, τὸ δὲ ἡ μετὰ περιπαθείας σπουδὴ τῶν παγκοσμίων ποιητῶν Schiller, Goethe καὶ Shakespeare. Τὰ κάλλιστα χωρία ἐκ τῶν δραμάτων τῶν ἐπηρημένων κλασικῶν ποιητῶν ἐγνώριζεν ἀπὸ στήθους, καὶ τῆς τέχνης ἐκφράσεως καὶ ζωηρότητος καθ' ἑαυτὸν ἢ πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ οὗν δ' ἐπὶ ὁ "Φάουστ" τοῦ Goethe ἦτο ὁ ἀχώριστος σύντροφος ἐν Ἀφρικῇ. Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ ἔμεινε μὲν ἐπὶ δύο ἔτη, ἀλλ' ἀπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀσχολήσις ἀπήρεσκεν αὐτῷ, δὲν ἐβράδυνε, κεκτημένος ἱκανὴν λογικότητα καὶ θάρρος, ν' ἀφήσῃ τὸ οὐδεμίαν ἱκανοποίησιν παρέχον αὐτῷ ἔργον.

Μακρᾶς δὲ ἀποδημίας δρεγόμενος μετέβη κατ' ἀρχὰς τὸν Ἰούλιον τοῦ 1871 εἰς Γερμανίαν πρὸς τὸν ἐκεῖ μετοικήσαντα ἀδελφὸν αὐτοῦ· τὸν δὲ ἤρξαντο οἱ λαμπροὶ χρόνοι τῆς συμβιώσεως τῶν δύο ἀδελφῶν ἐν χώρᾳ ἐχούσῃ πάντα τὰ προσόντα εἰς γενικὴν ἀνάπτυξιν. Ὑπὸ θερμὴν πρὸς τὴν φύσιν ἀγάπης ἐμπνεόμενοι καὶ τὰς νεαρὰς αὐτῶν δυνάμεις ἐξασκοῦντες ἐπεχείρουν οἱ νεανίαι ἐκτὸς τῶν συνήθων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκδρομῶν καὶ μεγάλας ἐκδρομὰς κατὰ τὴν ἐκ τῶν πέριξ τῆς Λειψίας εἰς Ἰένην, Καρλσβάδ, Πράγαν καὶ Δρέσδην, αἵτινες ἐχρησίμευσαν τῷ νεωτέρῳ ὡς καλὴ προκαταρκτικὴ σχολὴ διὰ τὴν Ἀφρικήν, ἣν τότε μόλις προηγεῖτο ἀνοντος.

Ἡ τελευταία αὐτῶν κοινὴ πεζοδρομία ἐγένετο τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς Σφαβοῦργον διὰ τῆς Λίζενάχ, Φραγκφόρτης παρὰ τὸν Μαῖνον καὶ Σπάϋερ, καθ' ἣν δὲν παρέλειπον τὴν τοιαύτη ἡλικίᾳ ἀρμόζουσαν ῥωμαντικήν, ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὰ καθ' ὁδὸν κείμενα ὄρη καὶ τὰ ἐρείπια τῶν ἀκροπόλεων.

Ἐν Στρασβούργῳ δὲ παρέτειναν τὴν διατριβήν οἱ ἀδελφοὶ μέχρι τοῦ ἔαρος, καθ' ὃ χρόνον ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσωσι τὸν μητροπολιτικὸν Ναόν, νὰ καταστῶσιν ἐμπειρότεροι τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ ἐν γένει νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς κάλλιον τὴν ὡραίαν Ἀλσατίαν. Ἐν ᾧ δὲ ὁ πρεσβύτερος ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωσσίαν, ὁ νεώτερος παρέμεινεν ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν πρώτοις δὲ μετέβη εἰς τὸ Μόναχον, διαπλανηθεὶς καθ' ὁδὸν διά τινος μέρους τῶν Ἑλβετικῶν δρέων, καὶ ἐκεῖ εἰσῆλθεν εἰς τὴν συσταθεῖσαν αὐτῷ ἐμπορικὴν σχολὴν τοῦ Friedleïn, ἵνα τελειοποιήσῃ τὰς σπουδάς καὶ δώσῃ εἰς αὐτὰς πρακτικήν τινα χροιάν. Ἐν Μονάχῳ προσέτι εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ συνάψῃ γνωριμίαν πρὸς τὴν ἀρίστην συναναστροφὴν τῆς πόλεως καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὸν περίφημον ζωγράφον Wilhelm Kaulbach καὶ τὸν ποιητὴν Hermann Lingg καὶ πολλοὺς ἄλλους. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Flegel, μόλις εἰκοσαετὴς τὴν ἡλικίαν, ἠράσθη τότε περιπαθῶς Ἀμερικανίδος τινὸς ἐκκαιδεκέτιδος νεανίδος ἐκ Βωσόνης, θυγατρὸς πλουσιωτάτων γονέων, ἥτις μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῆς νεωτέρας ἀδελφῆς διέτριβον ἔτη τινὰ ἐν Εὐρώπῃ χάριν ἐκπαιδεύσεως καὶ ψυχαγωγίας. Ἀλλὰ τῇ μητρὶ ἀπήρεσεν ἡ ἐπικίνδυνος προσέγγισις τῆς θυγατρὸς πρὸς ζωηρὸν ἀνεψιάν, ἀστερηγμένον τίτλου καὶ ἠλληφοτοῦ πλούτου, οὕτως ὥστε ἀπήγαγε ταχέως τὴν χαριεστάτην αὐτῆς θυγατέρα — αὐτὸς ὁ Kaulbach ἐπωνύμασεν αὐτὴν "τὸ ἔαρ" — εἰς Βεβέγη καὶ βραδύτερον εἰς Ἰταλίαν. Ἡ ἀποτυχία δὲ αὕτη καὶ ἡ ψυχρὰ ἀναλγησία τῶν θεωριῶν τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὸν τρυφερὸν ἔρωτα ἐπέδρασαν ἰσχυρῶς ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ νεαροῦ ἀνδρός· διὸ θλίψιν μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγκρύπτων, μειδίαμα δ' ἐπὶ τῶν χειλέων ἐπιδεικνύων, κατελήφθη ἔλως ὑπὸ τοῦ ὑπερφυοῦς αἰσθήματος νὰ δείξῃ αὐτῇ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, ἔχων ἤδη εὐγενεστάτην φιλοδοξίας ἀφορμήν. Ἀλλ' ἡ εὐπαίσθητος αὐτοῦ ψυχὴ καὶ ἄνευ τούτου εὐκαιρίαν μόνον ἐπεδίωκεν, ἵνα ἐμπράκτως τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματά τε καὶ φρονήματα χρησιμοποιήσῃ, ἅτινα αἱ Μοῦσαι τοῖς λάτραις αὐτῶν ἐμπνέουσιν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει εὑρισκόμενος ἤρξατο ἀνακυκλῶν ἐν τῷ νῷ τὴν Ἀφρικήν, ὡς χώραν, ἔνθα εἰσέτι ὑπάρχει χῶρος διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας καὶ τοὺς μεγάλων ἔργων ἐρεγομένους· καὶ δὲν ἐφεύσθη. Ἡ λαμπρὰ καὶ ἐγκάρδιος ὑποδοχή, ἣν παρεσκεύασεν αὐτῷ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸν προπαρελθόντα χειμῶνα ὅμιλος πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ψηλαφητῶς ἀπέδειξεν αὐτῷ, ὅτι καὶ τὰ ὄνειρα μεταμορφοῦνται εἰς πραγματικότητα. Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς ἐν τῇ ἐμπορικῇ σχολῇ τὸ ἔαρ τοῦ 1873 ἔτους, ἐξελέξατο ὁ Flegel ὡς τόπον τῆς πρακτικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας τὴν πόλιν Ἀμβοῦργον, τὸν σπουδαιότατον ἐμπορικὸν λιμένα ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ ἠπείρῳ, ὁπόθεν εὐθετώτερον ἠδύνατο νὰ κατοπτεύῃ τὴν Ἀφρικήν, ἐφ' ἣν ἤδη προυτρέπετο ὑπὸ τῆς ἀκραδάντου ἀποφάσεως νὰ παράσχῃ τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ τῇ διεθνεῖ ἐπιστήμῃ, τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ πολιτικῇ τῆς Γερμανίας. Καί περ δὲ ἄγων τὸ 23 τῆς ἡλικίας ἔτος εἶχε σχεδιαγραφήσῃ ὡριμώτατον καὶ λογικώτατον σχέδιον. Ἐκ τῶν πολλῶν γερμανῶν τε καὶ ἄλλων περιηγητῶν ἐξελέξατο ὡς ὑπογραμμὸν τὸν Dr. Heinrich Barth, ὃς ἐν ἔτει 1851 ἀνεκάλυψε τὸν μέσον ῥοῦν τοῦ Benue, τοῦ σπουδαιοτάτου παραποτάμου τοῦ Niger ἐξ ἀνατολῶν, καὶ ἅμα ἰδὼν αὐτὸν ἀνεφώνησεν· "Ἥτο ὡριαμένον ὁ Benue καὶ ὁ Niger νὰ ἀποτελέσωσιν ἀδιάκοπον, λαμπράν ποταμίαν ὁδόν, δι' ἧς αἱ νεαραὶ καὶ ἀκατάθλητοι τοῦ Βορρᾶ δυνάμεις μέλλουσι νὰ εἰσελάσωσιν εἰς τὴν καρδίαν τῆς τροπικῆς Ἀφρικῆς." Ὁ Flegel ἀσπασάμενος ἐν πάσῃ συνειδήσει καὶ παρὰ τὸ γενικῶς ἐπικρατοῦν φρόνημα τὴν τοῦ Barth γνώμην περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ὑδατορροίας τοῦ Niger καὶ Benue, ἥτις, ὡς αὐτὸς φρονεῖ ὑπερτερεῖ πολὺ τῆς τοῦ Kongo κατὰ τὴν ἀξίαν, ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀγῶνα νὰ τελειοποιήσῃ ἐν εὐρεῖ περιδιαγράμματι ὅτι ἐκεῖνος ἤρχισεν. Αἱ πράξεις δὲ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως δικαιολογοῦσι πληρέστατα τὴν θεωρίαν τοῦ τε Barth καὶ Flegel.

Τὸ ἔαρ τοῦ 1880 ἔτους ἀπέδειξεν ὁ τελευταῖος ἐν Βερολίνῳ τὴν σπουδαιότητα τοῦ Kamerun, ὡς τῆς κλειδὸς τῆς πλουσίας καὶ ἀναλόγως ὑγιεινῆς ὀρεινῆς χώρας μεταξὺ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας καὶ τοῦ ποταμοῦ Benue, καὶ μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἐτῶν ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἐκήρυξε τὸ Kamerun ὡς γερμανικὴν ἰδιοκτησίαν. Μετὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον τῆς προσφιλοῦς μητρὸς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1875 ἔτους καὶ μετὰ νέαν συνέντευξιν ἐν Βιέννῃ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅστις τότε μετέβαινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπανελθὼν ὁ Flegel ἐν Ἀμβούργῳ, συνωμολόγησε συμβόλαιον τῷ μεγάλῳ ἐμπορικῷ οἴκῳ Gaiser καὶ Witt, καθ' ὃ ὑπεχρεώθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ τρία ἔτη παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας ἐν τοῖς πρακτορείοις τοῦ εἰρημένου οἴκου. Ἐπὶ τοῦ ὁρικίου δὲ "Ματθίλδη", ὅπερ ἀνῆκε τῇ ἑαυτοῦ ἐπωνυμίᾳ κατέλιπεν ὁ Flegel τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1875 τὸ Ἀμβοῦργον καὶ μετὰ δύο μῆνας ἀφίκετο αἰσίως εἰς τὸ πρακτορεῖον Palma πλησίον τοῦ Lagos πρὸς δυσμὰς τοῦ δέλτα τοῦ Niger. Μετ' εὐγνωμοσύνης ὁ Flegel ἀνεμιμνήσκετο τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας· διότι αὕτη κατέστησεν αὐτῷ δυνατὸν νὰ συνεθισθῇ εἰς τὴν νέαν ταύτην χώραν, ἥτις εἰς πολλοὺς ἀπαρασκεύους τολμήσαντας νὰ εἰσδάλωσιν εἰς τὰ μυστήρια αὐτῆς τόσῳ ἐπικίνδυνος ἐγένετο. Μετὰ παρέλευσιν τῶν τριῶν ἐτῶν ὁ Flegel ἐλεύθερος ἤδη ὢν ἐπεδίωκε μέσα, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸν πολλὰ αὐτῷ ἀπαγγελλόμενον ποταμόν. Περὶ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον εἰσέπλευσεν εἰς Lagos τὸ τροχήλατον ἀτμόπλοιον "Henry Venn" τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρείας τῶν ἱεραποστόλων καὶ παρεσκευάζετο νὰ πλεύσῃ πρὸς τὰ ἄνω τοῦ Niger καὶ Benue, προτιθέμενον νὰ συνάψῃ ἐκεῖ σχέσεις πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ὁ Flegel παρεκάλεσε τὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου πράκτορα τῆς ἑταιρείας Ashkraft νὰ συμπαραλάβῃ αὐτὸν ὡς ἐπιβάτην ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ναύλου, ἀλλ' ἔλαβεν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν παρὰ τοῦ φθονεροῦ Ἄγγλου. Ἡ τύχη ὅμως ἐφρόντισε περὶ τοῦ περιηγητοῦ κάλλιον τοῦ Ἄγγλου. Ὁ καταστιχάριος δηλαδὴ τοῦ πράκτορος ἠσθένησε τόσῳ ἐπικινδύνως, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐπαναλάμψῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ πράκτωρ εὐχαριστήθη δυνηθεὶς νὰ παραλάβῃ τὸν Flegel ἐπὶ ἓν ἔτος μισθωτὸν διὰ τὴν κενὴν θέσιν.

Ὁ Flegel φιλεῖ ν' ἀποδίδῃ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ εἰς αἰσίας συντυχίας· καὶ τῷ ὄντι, ἀπὸ τῆς κατὰ τύχην συμβάσης ἀσθενείας τοῦ ἐπὶ τοῦ "Henry Venn" καταστιχαρίου καὶ γραμματέως καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τούτου διὰ τοῦ Flegel ἄρχεται· ἡ σειρὰ ἐκείνη τῶν ἀξιοσημειώτων κατορθωμάτων, ἅτινα κατέστησαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κοινότατον εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὧν ὁ πρωτουργὸς σὺν πόνοις καὶ κινδύνοις καὶ μεγίστῃ αὐταπαρνήσει δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Διότι δικαιότερον δὲν ἐπιτρέπουσιν οἱ ἀδάνατοι τοῖς θνητοῖς τὸ κλέος.

Αἱ μέχρι τοῦδε ἐνέργειαι τοῦ Flegel ὡς ἐρευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς ὑπάγονται εἰς δύο ἐποχάς, ἤτοι εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν διετέλει ὑπηρετῶν ἐπὶ τοῦ "Henry Venn", καὶ τὴν ἑτέραν, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ μικρῶν, ἔπειτα δὲ διὰ σπουδαιοτάτων μέσων ἐκ μέρους τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἀφρικανικῆς Ἑταιρείας ὑποστηριζόμενος, οὐ μόνον ἐπιστημονικούς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς καὶ ἐμπορικοὺς σκοποὺς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Γερμανίας ἐπεδίωκεν. Καὶ κατὰ μὲν πρώτην ἐπεχείρησεν ἐκδρομήν τινα μετὰ τοῦ "Henry Venn" πρὸς τὸ Kamerun ὄρος καὶ μεγάλην περιήγησιν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Benue μέχρι τοῦ Ribago· κατὰ τὴν δευτέραν δ' ἐξετέλεσε τόσο-

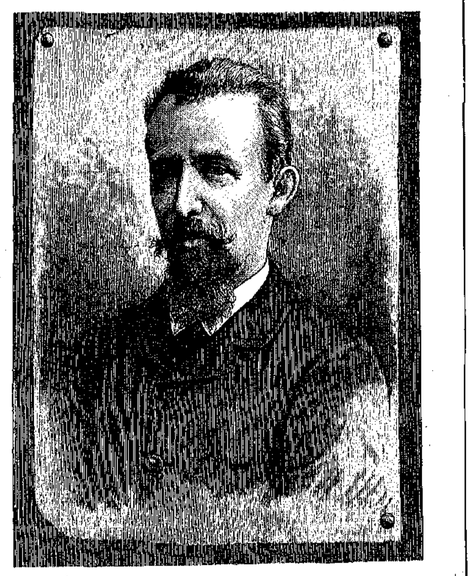

Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΦΛΕΓΕΛ.

(Ἀποθανὼν ἐσχάτως.)

σαρας μεγάλας ὁδοιπορίας, ἐξ ὧν τὴν μὲν πρώτην εἰς Sokoto, τὴν δὲ δευτέραν εἰς Ngaundere πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Benue καὶ Logone, τὴν δὲ τρίτην εἰς Bagnio καὶ τὴν τετάρτην εἰς Bakundi, ἔνθα εὑρίσκετο τὸν Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδιωτικὴν ἐπιστολήν.

Ἐν Ὀδησσῷ.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΛΕΞΙΟΣ.

Ἱστορικὸν διήγημα

ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ.

(Συνέχεια.)

Κεφάλαιον Η'.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑι.

Ἔφευγεν ὁ νέος βασιλόπαις, διάπλεων ὑπὸ οὐρίου εὐθυόμενον ἀνέμου τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἔκαμψεν αἰσίως τὸν Μαλέαν καὶ διηυθύνετο πρὸς τὴν ἀσφεστάτην τῆς Σικελίας παραλίαν. Καθ' ὅλον τὸν διάπλουν ὁ Ἀλέξιος, φοβούμενος τὴν ἐμφάνισιν αὐτοκρατορικῶν τριήρεων, δὲν ἀπεξεδύθη τὸ ναυτικὸν αὐτοῦ ἔνδυμα, καὶ ὁ κυβερνήτης Φραγκίσκος ἐξηκολούθησε περιποιούμενος αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ. Δὲν ἦτο μόνον τὸ ὁλικὸν συμφέρον, τὸ ὁποῖον εἶλκυε τὸν Ἰταλὸν πρὸς τὸν Ἕλληνα βασιλόπαιδα, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινὴς συμπάθεια, προκαλουμένη ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς τοῦ νέου Ἕλληνος συμπεριφορᾶς.

Ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἐκάθητο ὁ Ἰταλὸς ναύτης πλησίον τοῦ ἡγεμονόπαιδος παρὰ τὸ πηδάλιον ἐν ζωηρᾷ συνδιαλέξει, καὶ ποτὲ μὲν ἐδιηγεῖτο ὁ Φραγκίσκος τὰς διαφόρους αὐτοῦ θαλασσίας ἐκδρομὰς καὶ τὰς περιπετείας του, ποτὲ δὲ ὁ νέος Ἀλέξιος ἐξεφράζετο πρὸς τὸν Ἰταλὸν περὶ τῶν πόθων καὶ ἐλπίδων του, τῷ ὡμίλει περὶ τοῦ πατρός του, ὅστις ἐβασίλευσέ ποτε ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐτυφλώθη παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ· τῷ διηγεῖτο ὁποίαν θαθεῖαν ἀντύπωσιν ἐνεποίησεν αὐτῷ ἡ θέα τοῦ τυφλοῦ πατρός, θέα ἥτις ἐνεστάλαξεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ πικρὸν κατὰ τοῦ ἄρπαγος θείου μῖσος· τῷ ἐνεπιστεύετο τέλος τὰς ἐλπίδας του ἐπὶ τῇ συνδρομῇ τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ του, τοῦ πανισχύρου Γερμανοῦ αὐτοκράτορος. Καὶ ὁ ἡλιοκεκαυμένος ναύτης ἤκουε τὰς ἀφελεῖς διηγήσεις, ἔβλεπε τὸν ἐνθουσιασμὸν διαλάμποντα ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ νεανίου καὶ τῷ ἐσφιγγεν ἐπανειλημμένως ἐν συγκινήσει τὴν χεῖρα.

Ὁ Φραγκίσκος εἶχε ψυχὴν ἀγαθήν· ὑπὸ τὸν χονδρὸν ναυτικὸν χιτῶνα ἔπαλλε καρδία εὐγενής, συμπαθοῦσα πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων. Ὡς Ἰταλὸς δὲ ἐνόει καὶ ὁ Φραγκίσκος τὸν πόθον τῆς ἐκδικήσεως, ὅστις διέφλεγε τὸν νέον βασιλόπαιδα. Ἐπανειλημμένως τῷ ἔλεγεν ὁ Φραγκίσκος·

— Ἄχ! διατί νὰ μὴ ἦμαι ἰσχυρὸς στόλαρχος! Θὰ ἐτιμφρουν ἐπαξίως τὸν λῃστὴν ἡγεμόνα. Ἂς ἦμην τοὐλάχιστον εἷς τῶν πλουσίων ἐκείνων βαρώνων, οἵτινες προπαρασκευάζουσι νέαν Σταυροφορίαν!

— Καὶ τί θὰ ἔκαμνες, ἀγαθὲ Φραγκίσκε, ἐὰν ἦσο εἷς τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων Σταυροφόρων; ἠρώτησεν αὐτὸν ἡμέραν τινὰ ὁ Ἀλέξιος. Τί ἠδύνασο ὑπὲρ ἐμοῦ νὰ πράξῃς;

— Τί, πρίγκηψ; ἐπανέλαβεν ὁ Φραγκίσκος μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπαστράπτοντας. Πρῶτον καὶ κύριον θὰ ὡδήγουν τοὺς στρατιώτας μου εἰς Κωνσταντινούπολιν· εἶτα δὲ καταλύσας τὸν θρόνον τοῦ ἄρπαγος ἤθελον μεταθῇ εἰς Παλαιστίνην. Ἐπανορθῶν ἀδίκημα ἤθελον προσφέρει τῷ Θεῷ θυσίαν εὐπροσδέκτον, καὶ ὁ Θεὸς ἤθελε μοὶ παράσχει τὴν νίκην κατὰ τῶν ἀχρείων, οὓς θὰ ἐξεδίωκον ἐκ τῶν ἁγίων Τόπων.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἰταλοῦ ναύτου θαθεῖαν ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νέου συνοδοιπόρου του. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀλέξιος ἐγένετο σκεπτικὸς καὶ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ εἰς θαθεῖς θεδυλισμένος συλλογισμοὺς παρετήρει τὰ κύματα. Οἱ λόγοι τοῦ εὐτάλμου ναυκλήρου ἀντήχουν διηνεκῶς εἰς τὰ ὦτά του καὶ ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὡρίμασε βαθμηδὸν σχέδιον, ὅπερ ἠδύνατο ταχύτερον νὰ τὸν φέρῃ πρὸς τὸ τέρμα τῶν πόθων του.

Νέα προπαρασκευάζετο σταυροφορία· ἰσχυρὰ ὁπλιτῶν στίφη, ὁδηγούμενα ὑπὸ ἐμπειροπολέμων ἀρχηγῶν, ἔμελλον νὰ χυθῶσιν ἀπὸ δυσμῶν δίκην χειμάρρου πρὸς ἀνατολάς· ἡ Εὐρώπη σύμπασα ἤθελε μετ' οὐ πολὺ εὑρεθῇ ἐν ὅπλοις! Δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ χείμαρρος οὗτος νὰ ὁδηγηθῇ πρότερον πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἐκθρονισθέντος ἡγεμόνος; Δὲν ἦτο δυνατόν, ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ νὰ μεταχειρισθῇ ὅλην τὴν ἐπιρροήν του ἐπὶ τῶν ἱππότων τῆς Δύσεως καὶ νὰ προτρέψῃ αὐτοὺς νὰ τείνωσι χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς τὸν δυστυχῆ ἡγεμόνα, ὅστις οὐ μόνον τοῦ θρόνου ἀλλὰ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐστερήθη ἀδίκως τοσοῦτον;

Καὶ τὸ ἀμυδρὸν ὄνειρον καθίστατο θαθμηδὸν πραγματικότης. Ὁ Ἀλέξιος ἔθλεπεν ἑαυτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Σταυροῦ· μὲ ὅλην τὴν ζωηρότητα τῆς νεανικῆς του φαντασίας καὶ τῶν πόθων του ἔθλεπε μυριάδας ξιφῶν ἐγειρομένας περὶ ἑαυτόν· ἔθλεπε τὸν πατέρα του ἐστεμμένον ἐπὶ τοῦ θρόνου. — Πόσον ὡραῖαι ἦσαν αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι, αἱ πεπληρωμέναι τοιούτων φαεινῶν ὀνείρων! Πῶς ἔπαλλεν ἡ καρδία του ὅτε εἶδε μακρόθεν τὰς ἀκτὰς τῆς Σικελίας! Ἐκεῖθεν ἔμελλε νὰ γράψῃ πρὸς τὴν ἀδελφήν του εἰς Γερμανίαν, ὅπως τῇ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικόν του. Τὰς δυσκολίας, τὰ προσκόμματα δὲν διέθλεπεν ὁ νεανίας· ἕνα μόνον πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχε σκοπόν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔτεινεν ὁ νοῦς του καὶ ἐν ἡμέρᾳ, ὅτε ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ μικροῦ πλοίου, καὶ ἐν νυκτὶ ἐν τῇ ἠρεμίᾳ τοῦ μικροῦ κοιτωνίσκου.

Τὸ πλοῖον ἀφίχθη εἰς Κατάνην. Ὁ Ἀλέξιος ἀπέβαλε τὸ ναυτικόν του ἔνδυμα, ἀντήμειψε πλουσίως τὸν Ἰταλὸν καὶ ἔγραψεν ἀμέσως πρὸς τὴν ἀδελφήν του. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ, ἣν ἔγραψε μὲ ὅλην τὴν ζωηρότητα τῶν αἰσθημάτων του, ἐδιηγεῖτο ὁ Ἀλέξιος τὴν φυγήν του, ἀνέφερε τὰς πολυτίμους τοῦ Φραγκίσκου ὑπηρεσίας καὶ ἐξέθετε τέλος τὴν ἀπόφασίν του νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῶν συνηγμένων Σταυροφόρων. "Ἀγαπητὴ ἀδελφή, οὕτως ἔλεγε τὸ γράμμα, συλλογίσου τὸν τυφλόν μας πατέρα! Συλλογίσου τὸν θρόνον μας, ὅστις ἐγένετο λεία κακούργου καὶ ἀναξίου ἡγεμόνος! Συλλογίσου ἐμέ, τὸν καταδιωκόμενον, περιπλανώμενον ἀδελφόν σου! Καὶ εὐσπλαγχνίσου ἡμᾶς!"

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἡ ἡγεμονὶς τῷ ἀπέστειλε σῶμα νέων Γερμανῶν ἱπποτῶν, οἵτινες ἐτέθησαν ἀμέσως ὑπὸ τὰς διαταγάς του. Καὶ ὁ Ἀλέξιος ἐγκατέλιπε τὴν Σικελίαν. Ἡμέραν καὶ νύκτα ἀδοιπόρει παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του οὐδόλως προσέχων οὔτε εἰς τὸ ψῦχος τῶν νυκτῶν οὔτε εἰς τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας· ἐθεωρεῖτο ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν πόθων μόνον τῆς καρδίας του, ὡς ὁ ὁδοιπόρος τῆς ἐρήμου, ὅστις διευθύνεται πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον. Καὶ ἡ συνοδία διῆλθε τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας, μέχρι οὗ ἀφίχθη ἐν Βερώνῃ. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξιος ἔμαθε τὰς πρώτας περὶ τῶν σταυροφόρων εἰδήσεις· ἐκεῖ τῷ ἀνηγγέλθησαν τὰ διαβήματα τοῦ Πάπα πρὸς καταρτισμὸν τῆς νέας Σταυροφορίας· ἐκεῖ ἤκουσε περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ εὐτόλμου Βονιφατίου, μαρκησίου τῆς Λίμφερράτης, ὡς ἀρχηγοῦ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Σταυροῦ· ἐκεῖ τέλος ἔμαθεν ὅτι τῇ προσκλήσει τοῦ δόγη τῆς Βενετίας ἡ ἰσχυρὰ στρατιὰ εὑρίσκετο συνηγμένη ἐν Βενετίᾳ. Ὀλίγων ὡρῶν ἀπόστασιν τὸν ἐχώριζεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, ὅτε ἔμελλε νὰ τύχῃ ἰσοδρομῆς, καὶ ἡ καρδία του ἐπαλλε σφοδρότερον. Καὶ πάλιν ἔγραφε πρὸς τὴν ἀδελφήν του· "Διευθύνομαι εἰς Βενετίαν, ἔνθα εὑρίσκω πάντας συνηγμένους· ἐκεῖ θὰ καταστῶ ῥήτωρ εὔγλωττος, διότι θὰ ὑπερασπισθῶ τὰ δίκαια ἡμῶν, καὶ ἡ φωνή μου θὰ εἰσακουσθῇ. Μὴ ἀμφιβάλλεις, ἀγαπητὴ ἀδελφή· ὁ πατήρ μας θὰ ἴδῃ ἡμέρας εὐτυχεῖς ἀκόμη. Πέποιθα εἰς τὸ δίκαιόν μου· πέποιθα εἰς τὸ διάδημά μου· πέποιθα εἰς τὸν σκοπόν, πρὸς ὃν τείνω!"

Ἐν Βενετίᾳ ἦσαν συνηγμένοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σταυροφόρων, ὅπως ποιήσωσι τὰς ἀπαιτουμένας προπαρασκευάς· εἶχον συνέλθει τῇ προσκλήσει τοῦ γέροντος δόγη, Ἐρρίκου Δανδόλου, ὅστις ἦτο εἷς τῶν ἐνδερμοτέρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως πρωμάχων.

Ἡ Βενετία, ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ὑπερήφανος ἄνασσα τοῦ Ἀδρία, διετέλεσ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν ἐκτάκτῳ κινήσει. Ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἦσαν συνηγμένοι ἐκεῖ οἱ ἱππόται τοῦ Σταυροῦ, οἵτινες πάντα περιφρονοῦντες κίνδυνον καὶ τὰς περιουσίας αὐτῶν θυσιάζοντες εἶχον ἀναλάβει τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἡ τελευταία Σταυροφορία τόσον καταστρεπτικὰς ἔσχε συνέπειας, ὥστε καὶ οἱ ἐνθερμότεροι τοῦ Σταυροῦ πρόμαχοι εἶχον ἀποθαρρυνθῆ. Εἰς τὴν ἀτυχῆ ταύτην τῆς προλαβούσης Σταυροφορίας ἔνδοξον ἐχρεώστει ὁ αἱμοβόρος Σαφαδίν, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀτρομήτου Σαλαδίνου, τὴν ἀδιαφιλονίκητον ἐπικτασιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν εἶχε νὰ ἐπαπειλῇ τὴν Αἴγυπτον, τὴν φυσικὴν τῆς Συρίας σιταποθήκην.

Ἐπὶ πολὺ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ ἡ τοιαύτη κατάστασις· δύο μεγάθυμοι ἄνδρες ἔδωκαν εἰς τὰ πράγματα ἄλλην πορείαν. Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ἦσαν ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Γ'., ἱεράρχης μεγαλοπρεπής, καὶ ὁ δόγης τῆς θαλασσοκράτορος ἐνετικῆς δημοκρατίας, Ἐρρίκος Δάνδολος, ἥρως ὀγδοηκοντούτης. Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ἔσχον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς νέας Σταυροφορίας. Αἱ σύντονοι τοῦ Πάπα προσπάθειαι καὶ αἱ ἔνθερμοι ἀγορεύσεις τοῦ ἀποσταλέντος αὐτοῦ, τοῦ εὐγλώττου Φούλκου, ἐφημερίου τοῦ Neuilly, οὗ ὁ βίος ἦτο ὑπόδειγμα ἀρετῆς καὶ αὐταπαρνήσεως, τοῦ ἀξίου ἐκείνου διαδόχου τοῦ Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου καὶ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου — εἶχον ἀνάψει εἰς τὰς καρδίας καὶ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν λαῶν τὸν σπινθῆρα ἐκείνον, ὅστις ἔθεσε πῦρ εἰς τὸν νέον θρησκευτικὸν ἀγῶνα. Ὅλη ἡ Εὐρώπη σύσσωμος ἀνέστη· παμψηφεὶ ἐζητήθη ἡ τιμωρία τῶν ἀπίστων καὶ οἱ εὐγενεῖς ἱππόται ὕψωσαν τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συνέλθωσιν ἐν Βενετίᾳ, ὅπως ἐκεῖθεν ἐκκινήσωσι προστατευόμενοι ὑπὸ τοῦ στόλου τῆς ἰσχυρᾶς ἐνετικῆς δημοκρατίας.

Φυσικὸν ἦτο ἡ Βενετία νὰ διατελῇ ἐν διαρκεῖ ἐορτῇ. Χιλιάδες λέμβων διέσχιζον τὰς ἑλικοειδεῖς διώρυγας, κεκοσμημέναι διὰ ποικιλοχρόων σημάτων καὶ πεπληρωμένων Σταυροφόρων, περιεργαζομένων τὸ νεοφανὲς δι' αὐτοὺς τοῦτο θέαμα, ἡ Βενετῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ ἴδωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἀνάπτυξιν τόσον ἰσχυρῶν δυνάμεων. Ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶχε προετοιμάσει ἡ πόλις τὰ καταλύμματα διὰ τοὺς ξένους, ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας εὑρίσκοντο οἱ εὐρύχωροι σταῦλοι διὰ τοὺς ἵππους καὶ αἱ ἀποθῆκαι διὰ τὰ τρόφιμα. Οἱ Βενετοί, ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς ἀριστοκρατίας μέχρι τῶν κατωτάτων τοῦ λαοῦ, διετέλουν ἐν εὐθυμίᾳ οὐ μόνον διότι ἐξέντιζον μέγαν συμμαχικὸν στρατόν, πρὸς ὃν συνεπάθουν, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς πανηροὶ ἔμποροι ὑπελόγιζον τὴν μεγάλην ὠφέλειαν, ἥτις προσεγίνετο τῇ πόλει αὐτῶν ἕνεκα τῆς συσσωρεύσεως τοσούτων ἱπποτῶν καὶ ὁπλιτῶν. Οἱ Βενετοὶ ἦσαν πρὸ παντὸς ἄλλου ἔθνος ἐμπορικὸν καὶ οὐδεμίαν περίστασιν ἄφινον ἀνεκμετάλλευτον, ἥτις ὑπέσχετο αὐτοῖς κέρδος ὁλικόν. Ἐμειδία ὁ λεμβοῦχος ἐνδομύχως ὑπολογίζων τοὺς ναύλους, οὓς ἔκαμνε μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς μικρᾶς νήσου τοῦ Ἁγίου Νικολάου· ὁ ὀπωροπώλης ὑπελόγιζε πόσας ὀπώρας ἤθελε πωλήσει πρὸς τοὺς εὐσώμους ἐκείνους στρατιώτας, οἵτινες ἐλθόντας ἀπὸ τῶν ψυχρῶν βορείων χωρῶν, ἔνθα αἱ ὀπῶραι εἶναι καὶ σπάνιαι καὶ ὑπερτετιμημέναι, ἤθελον ἐπιπέσει ἀδηφάγοι κατὰ τῶν χρυσῶν τῆς μεσημβρίας προϊόντων· ὁ ὁπλοποιὸς ἐπιθεώρει τὰ ξίφη του, τὰ δόρατα καὶ ἐγχειρίδιά του, ὅπως θεβαιωθῇ ἂν ἀντεπεξέρχονται ταῦτα πρὸς τὰς γενικὰς ἀπαιτήσεις· καὶ τέλος καὶ ὁ οἰνοπώλης, ὅστις παρετήρει χαίρων τὰ πεπληρωμένα αὐτοῦ βαρέλια, ἐσυλλογίζετο μειδιῶν ὅτι πάντα ἤθελον ταχέως κενωθῆ παρὰ τῶν οἰνοποτῶν Γερμανῶν.

Ὁ δόγης Δάνδολος καὶ οἱ γεροῦσιασταὶ ὑπελόγιζον τὰς ἀγαθὰς συνεπείας, ἃς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ διὰ τὴν δημοκρατίαν αὐτῶν ἡ συμμαχία μετὰ στρατοῦ τοσούτων πολυαρίθμων.

Ἐν ἑορτῇ καὶ ἀγαλλιάσει εὗρε καὶ ὁ Ἀλέξιος τὴν μεγαλοπρεπῆ πόλιν, ὅτε μετὰ τῶν ὁπαδῶν του ἐπάτησε τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Ἡ ἄφιξις Ἕλληνος ἡγεμονόπαιδος δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀπαρατήρητος καὶ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς κινήσεως, καὶ ὁ φιλόξενος Δάνδολος προθύμως παρεχώρησεν αὐτῷ ὀλόκληρον πτέρυγα τοῦ μεγαλοπρεποῦς μεγάρου τῶν δουκῶν, ἔνθα ὁ Ἀλέξιος κατέλαβε σειρὰν πολυτελῶς διεσκευασμένων δωματίων καὶ αἰθουσῶν, ἐν ᾧ οἱ συνοδεύσαντες αὐτὸν Γερμανοὶ ἱππόται εὗρον καταλύμματα ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ὁ Δάνδολος, ἅμα μαθὼν τὴν ἄφιξιν τοῦ ἐπισήμου ξένου ἐπεσκέφθη αὐτὸν συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἐξοχωτέρων μελῶν τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας καὶ ὁ Ἀλέξιος ὑπεδέχθη μὲ ὅλην τὴν νεανικήν του ἀφέλειαν καὶ ἁπλότητα τὸν ὀγδοηκοντούτη πρέσβυν.

— Μεγάλη εἶναι ἡ τιμή, ἥτις προσγίνεται τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, ἔπεν ὁ δόγης, ὑποδεχομένη καὶ ξενιζούσῃ εὐγενῆ ἡγεμονόπαιδα, καὶ μεγάλη εἶναι δι' ἐμὲ ἡ εὐχαρίστησις νὰ βλέπω ἐνώπιόν μου τὸν υἱὸν τοῦ ἐνδόξου αὐτοκράτορος Ἰσαάκ, οὗ τὰ ἔργα ἐπέσυραν τὸν θαυμασμὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης.

— Σεβαστὲ δούξ, ἀπήντησεν ὁ Ἀλέξιος, ἐπιτρέψον μοι ν' ἀσπασθῶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑπῆρξεν ἀεί ποτε ὁ πρόμαχος καὶ ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου, τὴν ἔνδοξον ταύτην χεῖρα, ἥτις καὶ τὸ ξίφος τὸ ἀνδρεῖον κρατεῖ καὶ τὰς ἡνίας τοῦ θαλασσοκράτορος κράτους, τοῦ ὁποίου αἱ σημαῖαι κυματίζουσιν ὑπερηφάνως ἐν τῇ μεσογείῳ. — Αὔριον θέλω κοινοποιήσει ἐπισήμως εἰς τὴν γερουσίαν καὶ εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἱππότας, τοὺς ἐνταῦθα συνηγμένους, τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς μου.

Ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ τοῦ δουκικοῦ μεγάρου, ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐκείνῃ αἰθούσῃ, ἐν ᾗ τοσαῦται ἐπίσημοι εἶχον τελεσθῆ ἑορταί, ἦσαν συνηγμένοι ἀπὸ πρωΐας οἱ σεβαροὶ γεροῦσιασταί, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ μέγα τῆς δημοκρατίας συμβούλιον. Ἐκεῖ ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου καὶ ὁ γέρων Δάνδολος ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοῦ στολῇ· ἐκεῖ εὑρίσκοντο ἰδιαιτέρως προσκληθέντες καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σταυροφόρων. Ἦσαν μεταξὺ αὐτῶν οἱ κόμητες τῆς Καμπανίας καὶ τοῦ Βλασκῶνος, συγγενεῖς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, οἱ δοῦκες Μονμορανσὶ καὶ Βελλαρδουΐνου, ὁ ἀνδρεῖος κόμης τῆς Φλάνδρας, ὁ κόμης τοῦ ἁγίου Παύλου, οἱ κόμητες Σπάνχαϊμ καὶ Νάουμβεργ, καὶ τέλος καὶ ὁ Βονιφάτιος, ὁ βαφνοστεφὴς μαρκήσιος τῆς Μομφεράτης. Οἱ ἱππόται οὗτοι εἶχον συνέλθει τῇ προσκλήσει τοῦ δόγη, ὅπως ἀκούσωσι τὸν λόγον τοῦ Ἕλληνος βασιλόπαιδος, οὗ αἱ τῆς τύχης περιπέτειαι, γνωσταὶ ἤδη καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συμπάθειαν ὅλων. Ὁ Ἀλέξιος δὲν ἦτο μόνον ὁ υἱὸς τοῦ δυστυχοῦς αὐτοκράτορος, οὗ ἡ τύφλωσις ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ θαθέως τὸν κόσμον εἶχε συγκινήσει, ἀλλ' ἦτο καὶ ὁ πλησιέστατος συγγενὴς τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ παρὰ πάντων τιμωμένου.

Τὸ μέγα ὡρολόγιον τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐσήμαινε τὴν δεκάτην τῆς πρωΐας ὥραν, ὅτε ἡ μεγάλη θύρα τῆς αἰθούσης ἠνεώχθη καὶ ὁ Ἀλέξιος εἰσῆλθε. Δύο κήρυκες τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας προεπορεύοντο αὐτοῦ κρατοῦντες ἐν χερσὶ ῥάβδους χρυσᾶς. Πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν νέον Ἕλληνα, ὃν ἐξένιζεν ἡ πόλις. Ὁ Ἀλέξιος ἦτο ἀχρός, ἀχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ ἐκ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ἐκδημαίνοντο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Οἱ μεγάλοι αὐτοῦ μέλανες ὀφθαλμοὶ προσέβλεψαν τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν συνηγμένων καὶ τὸ βλέμμα αὐτῶν ἦτο τόσον ἥρεμον καὶ ἤπιον, ὥστε πάντων τὰς καρδίας προκατέλαβεν.

Ὁ γέρων δόγης ἠγέρθη καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλήν του ἐνώπιον τοῦ εἰσελθόντος πρίγκηπος· καὶ ὁ Ἀλέξιος δὲ ἀνταπέδωκε μετὰ πολλῆς χάριτος τὸν χαιρετισμόν. Ὀρθὸς καὶ πρὸς τὸν δόγην ἀποτεινόμενος εἶπεν ὁ Ἀλέξιος τὰ ἑξῆς, ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ φωνῆς ἐλαφρῶς τρεμούσης θαθμηδὸν ὅμως ἠχηρᾶς γινομένης καὶ σταθερᾶς.

— Σεβαστὲ δούξ, ἀνδρεῖοι ἱππόται τοῦ Σταυροῦ, οὓς βλέπω σήμερον ἐνταῦθα συνηγμένους, ἐπιτρέψατέ μοι κατὰ πρῶτον νὰ προσφέρω ὑμῖν τὸν ἐγκάρδιόν μου, εἰλικρινῆ ἀσπασμόν. — Ἐνώπιόν σας βλέπετε τὸν υἱὸν δυστυχοῦς ἡγεμόνος, οὗ ἀδελφὸς αἱμοβόρος καὶ ἅρπαξ τὸν θρόνον ἥρπασε, στερήσας αὐτὸν καὶ τοῦ φωτὸς τῶν ὀφθαλμῶν. Βλέπετε ἐνώπιόν σας υἱόν, ὅστις ἕνα μόνον σκοπὸν ἔχει ἐν τῷ βίῳ του, νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ταλαιπωρούμενον πατέρα. Μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μου καὶ τῇ ἀρωγῇ μεγαθύμου Ἰταλοῦ πλοιάρχου, πρὸς ὃν ἡ εὐγνωμοσύνη μου ἔσεται αἰωνία, κατώρθωσα νὰ ἐκφύγω τῶν ὀνύχων σκληροῦ θείου, ὅστις τὴν ζωήν μου ἐπεβουλεύετο, καὶ ἦλθον ἐνταῦθα, ὅπως εὕρω παρ' ὑμῖν βοήθειαν καὶ δικαιοσύνην. Παρασκευάζεσθε νὰ ἐπιχειρήσητε ἱερὰν ἐκστρατείαν· ἀπέρχεσθε πρὸς ἀνατολὰς ἵνα τιμωρήσητε ἅρπαγας ἀναιδεῖς. Ὦ ἔλθετε πρότερον νὰ ἐγκαταστήσητε ἐπὶ τοῦ θρόνου ἡγεμόνα, ὅστις θὰ ἦναι σύμμαχός σας καὶ τοῦ ὁποίου ἡ συμμαχία μεγάλως θέλει συντελέσει εἰς εὐδόσιν τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκετε. Ἔνδοξοι ἱππόται, ἡ πατρίς μου πάσχει, καὶ πάσχει ὑπὸ τὴν πίεσιν τυράννου, ὅστις οὐ μόνον τὸν λαόν του καταμαστίζει, ἀλλὰ καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ξένων παραβλάπτει, οἵτινες διαμένουσιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ. Ἀναλογίσθητε, σεβαστὲ δούξ, πόσα ὑποφέρουσιν οἱ ἔμποροί σου καὶ οἱ ναῦται σου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου· ἀναλογίσθητε τὰς ληστεύσεις, ἃς καθ' ἑκάστην κατὰ τῶν κτήσεων καὶ τῆς περιουσίας τῶν ὑπηκόων σου ἐνεργεῖ, καὶ γίνωσκε, ὅτι ὁ ἀνάξιος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ δι' ὅλων τῶν μέσων πειρᾶται νὰ καταστρέψῃ τὸ γόητρον τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας, ὅπερ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀντὶ τοσούτων ἐκέκτητο αὐτῆ θυσιῶν. — Καὶ ὑμεῖς, γενναῖοι ἱππόται, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀλέξιος στρεφόμενος πρὸς τοὺς Σταυροφόρους, ὑμεῖς, οἱ ἔνδοξοι τοῦ Σταυροῦ πρόμαχοι, ἀναλογίσθητε ὁποίαν μεγάλην προσφέρετε τῷ Θεῷ καὶ εὐπρόσδεκτον θυσίαν! Δὲν ἐννοῶ ν' ἀποτρέψω ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ σκοποῦ, ἀλλ' ἀντὶ νὰ μεταθῆτε εἰς Συρίαν διὰ τῆς Αἰγύπτου, ἰκετεύω ὑμᾶς νὰ ἔλθητε προηγουμένως εἰς τὴν ἑπτάλοφον πόλιν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅπως ἐκεῖθεν ἐνισχυθέντες διὰ τῆς συμμαχίας τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ πλουσίως δι' ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἐφοδιασθέντες, διευθυνθῆτε πρὸς τοὺς ἁγίους Τόπους.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΜΝΗΜΕΙΟΝ

ΕΝ ΤΩι ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩι ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΗΣ.

(Μετὰ εἰκόνος, ἴδε σελ. 184.)

Πολλὰ ἔχει τὰ ἀξιοθέατα ἡ Γένουα, ἡ "μεγαλοπρεπής", ὡς καλοῦσιν αὐτὴν οἱ κάτοικοι αὐτῆς. Ἐκείνο δέ, ὅπερ οὐδεὶς ξένος ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν ταύτην, ὤφειλε νὰ παραμελήσῃ νὰ ἴδῃ, εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ λαμπρὸν αὐτῆς Νεκροταφεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτάτων ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο (campo santo) ἐσυστήθη ἐν ἔτει 1867 κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ γενουησίου ἀρχιτέκτονος Ῥαζάσκου. Εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν λιγουρίων Ἀπεννίνων ὑψοῦται μέγα οἰκοδόμημα θολωτὸν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, πρὸς ὃ ἀνέρχεταί τις διὰ εὐρείας μαρμαρίσης κλίμακος ἐξ 80 βαθμίδων. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο,

ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΕΠΙ ΤΑΦΟΥ ΕΝ ΤΩι ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩι ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΗΣ.

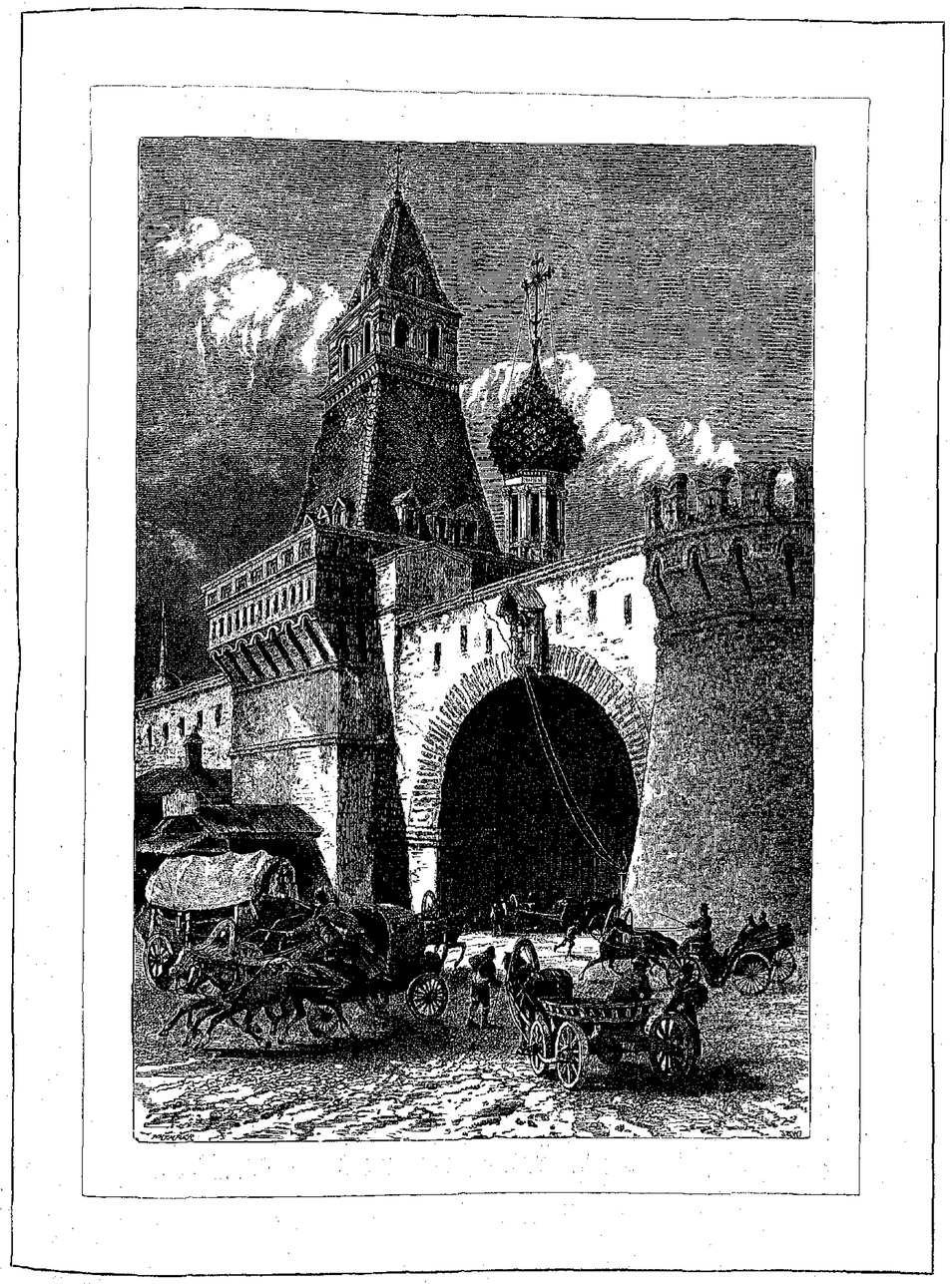

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΝ ΜΟΣΧΑι.

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΝ ΜΟΣΧΑΙ.

(Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 185.)

Ἡ Μόσχα, ἡ ἀρχαία καὶ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ ἐκτεταμένου ῥωσσικοῦ κράτους, ἡ πόλις ἐν ᾗ σήμερον ἔτι στέφονται οἱ Ῥῶσσοι αὐτοκράτορες, κεῖται εἰς ἀπόστασιν 650 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς Πετροσυπόλεως, μεθ' ἧς συνεδέετο πρότερον μὲν διὰ εὐρείας λεωφόρου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1851 διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ Μόσχα κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κράτους, ἐν θέσει λοφώδει, καὶ ἐπὶ ἑδάφους εὐφόρου, χωρίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ εἰς δύο μεγάλα τμήματα, συνδεόμενα πρὸς ἄλληλα διὰ πέντε γεφυρῶν. Ἀπὸ τῶν πέριξ ὑψωμάτων καὶ ἰδίως ἀπὸ τῶν πρὸς νότον κειμένων παρέχει ἡ πόλις μὲ τὰς μυριάδας τῶν οἰκιῶν της, μὲ τὰς ἑκατοντάδας ἐκκλησίας, ὧν οἱ θόλοι στίλβουσι κεχρυσωμένοι, μὲ τὰ πολυτελῆ αὐτῆς μέγαρα, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας της, θέαμα ἀληθῶς πρωτότυπον καὶ μοναδικὸν ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ πόλις περιβάλλεται ὑπὸ τείχους ἰσχυροῦ, ἔχοντος 18 μεγάλας πύλας, ὧν μία εἶναι ἡ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, ἣν παριστᾷ ἡ παρατεθειμένη εἰκών. Ἡ περιοχὴ τῆς πόλεως εἶναι 42 χιλιομέτρων καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται (κατὰ τὴν τελευταίαν ἀρίθμησιν) εἰς 700 χιλιάδας ψυχῶν. Τέσσαρα εἶναι τὰ κυριώτερα τῆς πόλεως τμήματα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἦσαν κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων· ἐκ τούτων τὸ τμῆμα τοῦ Κρεμλίνου εἶναι τὸ ὑψηλότερον καὶ ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν τὴν Ἀκρόπολιν ἢ τὸ Καπιτώλιον, πλουσίως διὰ ἐκκλησιῶν, μονῶν καὶ μεγάρων κεκοσμημένον. Περὶ τὴν κορίας πόλιν ἐκτείνονται εὐρυχωρότατα προάστεια, ἐν οἷς κατοικεῖ πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Τὰ προάστεια ταῦτα ἔχουσιν οἰκίας μὲ κῆπους μεγάλους, πλατείας καὶ δημοσίους περιπάτους. Ἡ Μόσχα ἀθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ὡς μία τῶν πλουσιωτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων πόλεων τῆς ὑφηλίου, ἐν ᾗ ἀπαντῶνται σχεδὸν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, σχεδὸν ὅλαι αἱ θρησκεῖαι τοῦ κόσμου καὶ ὅλοι οἱ ἀρχιτεκτονικοὶ ῥυθμοί, ἀπὸ τοῦ βυζαντινοῦ μέχρι τοῦ ἰταλικοῦ, ἀπὸ τοῦ περσικοῦ μέχρι τοῦ ταταρικοῦ, καὶ ἐν ᾗ εὑρηται ἀναμεμιγμένος ὁ ἀσιατικὸς μετὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χαρακτῆρος. Ἀπὸ τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ ἔτους 1812, ἥτις ἀπετέφρωσε τὰ δύο τρίτα τῶν οἰκοδομῶν της, ἡ φυσιογνωμία τῆς πόλεως μετεβλήθη ἐπὶ τὸ θέλτιον, ἀλλ' ἡ ἀνακαίνισις ἐγένετο κατὰ τὸν ἀρχαῖον ῥυθμόν, διὸ καὶ ἡ πόλις διετήρησε τὸν παλαιὸν αὐτῆς τύπον. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν 40 χιλιάδων οἰκιῶν τῆς πόλεως μεγάλην παρουσιάζει διαφορὰν ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν· ἐκ τῶν 40 χιλ. οἰκιῶν, αἱ 18 χιλιάδες εἶναι ξύλιναι. Χαρακτηριστικὸν ἰδιαίτερον τῆς Μόσχας, τῆς κατ' ἐξοχὴν ἁγίας τῶν Ῥώσσων πόλεως, εἶναι αἱ ἀπειράριθμοι αὐτῆς ἐκκλησίαι, μητροπόλεις, ἐνοριακαί, μοναστηριακαὶ καὶ παρεκκλήσια. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 400, ἐξαιρέσει τῶν ἰδιωτικῶν Ναῶν. Ἐπικρατεῖ ἐν αὐταῖς ὁ βυζαντινὸς ῥυθμός, ὅστις ἕνεκα τῆς λοφώδους θέσεως τῆς πόλεως, παρέχει θέαμα εἰς ἄκρον γραφικόν. Ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν καὶ περιγραφὴ ἀπαιτεῖ πλείονα χῶρον, ἢ ὅσος παρέχεται ἡμῖν ἐνταῦθα.

Ἐν τέλει παραθέτομεν ἱστορικάς τινας σημειώσεις περὶ τῆς ἀξιοθεάτου ταύτης πόλεως. Ἡ Μόσχα ἱδρύθη ἐν ἔτει 1147 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Κιέβου Γεωργίου Δολγορούκη· ἐν ἔτει 1176 κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ εἰσβαλόντων ἀχθῶν, καὶ πάλιν ἐν ἔτει 1238 ὑπὸ τῶν Τατάρων. Ἔνδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ Μιχαὴλ ὁ Ἀνδρεῖος, ὅστις πρῶτος λαμβάνει τὸν τίτλον ἡγεμόνος τῆς Μόσχας. Κατὰ τὸ 1328 ὁ Ἰωάννης Δανιὴλ ἔλαβε τὸν τίτλον μεγάλου δουκὸς καὶ μετέφερε τὴν ἕδραν του εἰς Μόσχαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Μόσχα ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ ῥωσσικοῦ κράτους, καταστᾶσα συγχρόνως καὶ ἕδρα μητροπολίτου. Ἐν ἔτει 1547 ἐξερράγη μεγάλη πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα μέγα μέρος τῆς πόλεως, τῷ 1571 δὲ ἐπολιορκήθη καὶ πάλιν ἐκυρηολήθη ὑπὸ τοῦ Χάνου τοῦ Ἀστραχανίου. Τῷ 1712 ὁ τσάρος Πέτρος ὁ μέγας μετέφερε τὴν πρωτεύουσάν του ἀπὸ Μόσχας εἰς Πετρούπολιν. Τὴν μεγαλειτέραν καταστροφὴν ὑπέστη ἡ πόλις ἐν ἔτει 1812, ὅτε καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ τότε ῥώσσου διοικητοῦ τῆς πόλεως, κόμητος Ῥοστοψίν. Λέγεται ὅτι ἡ ἐκ τῆς πυρπολήσεως παραχθεῖσα ζημία ἀνῆλθεν εἰς 320 ἑκατομμύρια ῥουβλίων.

ΑΝΝΑ ΚΑΙ ΦΛΩΡΟΣ, ἢ Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ.

Ὑπὸ Θεοδώρου Γ. Ὀρφανίδου.

Β.

Λύπη κατεῖχε σκληρὰ τὴν φιλόστοργον κόρην τοῦ Λάμπρου,
Οὐδ' ὁ παρήγορος ὕπνος παρήγορον ἔφερε νάρκην·
Ὅτε δ' ἐπήρχετο κλείων τ' ἀβρὰ βλέφαρά της πρὸς ὕπνον,
Ὀνειροι φρίκης μεσοῦ τὴν ἐτάραττον, κ' ἔντρομος ἔλη
Ἤνοιγ' ὑγροὺς ὀφθαλμούς, κ' ὡς παράφρων ἐπήδα τῆς κλίνης.
Ἔβλεπ' ἐκτάδην νεκρὸν τὸν καλόν της πατέρα, κ' ἐκ βόων
Ἐπιστρῆβιον πληγῶν δ' ἀγνίζον ἐπῆρα τὸ αἷμα...
Ἔβαλε τότε φωνάς... ἀλλ' ἐν ᾧ ὡς νεκρὸν τὸν ἐφίλει,
Λίψνης τὸν ἔβλεπε ζῶντα καὶ πράως αὐτὴν εὐλογοῦντα...
Ὡς δὲ νὰ εἶχε πτερὰ τότ' ἐκεῖνη ἐπέτα, ἐπέτα
Εἰς οὐρανὸν σαπφειρόχρουν, ἀφ' ὅπου διέκρινε στένους
Τοῦ εὐλογοῦντος πατρός, καὶ τοῦ Φλώρου νεκρώσιμον μέλος...
"Ὅθεν ὀχρά, μὲ λυτὴν περιήρχετο κόμην, καὶ ἦτον
Ὡς τις ἀρχαία θεὰ ἀπὸ χεῖρας Φειδίου γλυφεῖσα·
Εἶχε κ' ἡ λύπη λεπτὰ εἰς τὰ κάλλη της κάλλη προσθέσει,
Θελκτικωτέραν δὲ περὶξ διέχεεν ἦβη μαγεῖον
Ὡς γλυκυτέραν δομὴν ἠριμάχαντος ἔασμος χέει.
Ἦτον εἰς σκέψεις πικράς, κ' εἰς σιγὴν βυθισμένη, ὁπότε
Δοῦλ' εἰσελθοῦσα πιστὴ τῇ ἐπέδωκε γράμμα ἀπουδαῖον,
Ὅπερ δειλὸς χαρικὸς ἅμα ὁδὸς ἀνεχώρησε· τοῦτο
Τρέμουσ' ἀρπάζει, τὸ κάλυμμα σχίζει, καὶ ταῦτα ἀνέγνω·
"Ἂν τὴν ζωὴν τοῦ πατρὸς ὡς θυγάτηρ ποθῇς νὰ λυτράσῃς
"Σήμερον μόνη ἐλθὲ εἰς τὸ ἀπήλαιον τοῦ Τροφωνίου,
"Ὅταν ἡ νὺξ τὰ ποικνὰ κ' ἐβενόχρωα σκότη ἁπλώσῃ·
"Θέλεις ἐκεῖ συμβουλὰς κ' ὁδηγίας σπουδαίας ἀκούσει·
"Χάνεται ὅμως τὸ πᾶν, ἂν μετ' ἄλλου τινὸς πληροφόρησῃς,
"Ἡ τὸ μυστήριον τοῦτο εἰς τρίτον ἀφρόνως κοινώσῃς·
"Ταῦτά σοι γράφει πιστὸς καὶ εὐγνώμων τοῦ οἴκου σας φίλος."
Ἔμπλεως τότε χαρᾶς γονατίζει ἐμπρὸς τῆς Παρθένου,
Δέησιν ὅλως θερμὴν ἀναπέμπουσα, δέησιν ἥτις
Ἦτον ἀγνὴ ὡς ἡ πρώτη ὠδὴ τῶν ἀγγέλων, ὁπότε
Ἐκήρυσσον εἶδον πλασθέντες τὴν λάμπουσαν δόξαν τοῦ Πλάστου.
Ἀλλ' ὡς ἠγέρθ' ἡ ἐμπρὸς τῆς εἰκόνος λυχνία ἐσβέσθη...
Ῥιγὸς δὲ τότε λεπτὸν διεκέρασε πᾶσάν της ἶνα,
Ῥιγὸς προλήψεως, φέρον συνάμα δειλίαν καὶ τρόμον·
Ὅθεν ὀψοῦσα τὰς χεῖρας ἀνέκραξ' ἐκ βάθους καρδίας·
"Μή! Παναγία μου, μή! Ὦ! μὴ δώσῃς νὰ σβῶ· ἡ ἐλπίς μου
"Ὅπως ὁ λύχνος αὐτός, καὶ σεπτὸν θέλημά σου ἂν ἦναι
"Θῦμα νὰ πέσ' ὁ πατήρ, ἀντ' ἐκείνου ἂς πέσ' ἡ θυγάτηρ..."
Ἀν τῇ ἐφάνη ποτὲ ἔτος ὅλον ἡ φεύγουσα ὥρα,
Ὅτε τυχὸν ἠργοπόρει ἐλίγον νὰ ἔλῃ τὸν Φλώρον,
Ὅλος αἰὼν τῇ ἐφάνη ἐκεῖν' ἡ ἡμέρα, διότι
Εἶναι τὸ χρέος πολὺ ἱερώτερον πάθους καρδίας.
Ἔφθασε τέλος ἡ νὺξ πλὴν ὡς ἔφθασ' ἡ πρέπουσα ὥρα
Μάντις κακῶν, δισταγμός, τὴν κατέλαβε καὶ τὸ δεῖλαν
Ἀλλ' ἐν γενναῖᾳ ψυχῇ ἐνικᾷ μέχρι τέλους τὸ ὕφος.
Ὅθεν κατέβη γοργὴ καὶ κρυφίως τὴν θύραν ἀνοίγει,
Καὶ μὲ καρδίας παλμοὺς τοῦ σπηλαίου τὸν ὄρθριον βαδίζει.
Ἦτον ἐσπέρα ὑγρά, δετοῦσης προέπινε νότος,
Καὶ τ' οὐρανοῦ τὰς λυχνίας παχεῖα ἐπέκρυπτ' ἀμίχλη,
Σ' τοῦ Παρνασσοῦ τὴν ὀφρῦν ἀπεκάθητο δαίμων θαλίας.
Καὶ τῆς Ἠρώνης τὸ ῥεῖθρον ἐγίγγυμεν ἔρπον ἐν σκότει·
Εἰς δὲ τὴν πόλιν αὐτὴ ἐβασίλευε δούλων, καὶ μόνον
Ἀγριοφώνων κυνῶν ὑλακαὶ εἰς τὰ πέριξ ἀντήχουν.
Ἐσπευδ' ἡ κόρη, καὶ εἰς πᾶν ἀλλεπάλληλον τρέμον τῆς βῆμα
Ἡ συνεχὴς τῆς ποινὴ τὸ σεμνὸν τῆς ἐδηγειρέ στῆθος,
Ἐφριττ' εἰς πᾶσαν σκιάν, ἀνεσκίρτα εἰς ἕκαστον κρότον,
Ἡ φαντασία γοργὴ τῇ παρέστα ὡς ζῶντα τὰ πάντα.
Κ' εἶχον οἱ λίθοι ψυχήν, καὶ τὰ δένδρα καρδίαν ἐρυκόντων.
Αἴφνης διέκρινε φῶς, ἀλλ' ἐσβέσθη τὸ φῶς ὡς ἐμφύη·
Τότε δειλὶ' ἀληθῆς τὴν κατέλαβε, φίβου δὲ ῥίγος
Τὴν γυναικείαν ψυχὴν κατενάρκωσε· στᾶσα δ' ἐξαίφνης
Εἶδε, πλὴν ἴσως ἀργά, ὅτι ἔπραττε τόλμημα μέγα·
Ὅμως δὲν ἦτο καιρός, οὐδὲ πρέπον νὰ στρέψῃ δοῦλα.
Ὅθεν τὸ θνήσκον τῆς θάρρος λαβοῦσα ὡς μόνην ἀσπίδα
Βῆματα ἔκαμ' ἀλίγα, κ' ἐμπρὸς τοῦ σπηλαίου εὑρέθη...
Τότε δὲ εἶδέ τινα εἰς τὸ σκότος ἀψόφως χωρεῦον,
Ὅστις φωνῇ ταπεινῇ τῇ ἠρώτησε "Σὺ εἶσαι, Ἄννα;—
"— Ναί, ἀπεκρίθη δειλῶς ἡ παρθένος, καὶ ἔτρεμεν εἴη·
"— Θάρρει! καὶ μὴ δειλιᾶς, ὁ ἀγνώριστος εἶπεν ἐν νότῳ·
"Ἂν τοῦ πατρός σου ποθῇς τὰς βαρείας νὰ θραύσῃς ἁλύσεις,
"Φίλον πιστόν, ὡς ἐμέ, ἀκολούθησον βῆμα πρὸς βῆμα."
Εἶπε κ' ἐβάδιζ' ἐμπρός, κ' ὡς σκιὰ τοῦ κατόπιν ἦκολ.
Πλὴν τοῦ φρουρίου καθὼς τὸ μακρὸν ἐπλησίασαν τεῖχος,
Λίψνης δξὺν συρίγμὸν ὁ ἀγνώριστος φίλος ἀφῆκε·
Δύω δ' εὐθὺς στίφαρα τὴν παρθένον ἀνήρπασαν χεῖρί
Καὶ εἰς ἱππεῖα τινὰ τὴν παρέθεσαν· πέριξ δὲ τότε
Βῆμα ἠκούσθη ἀνδρῶν, καὶ ὁ ὁδοῦπος τρεχόντων ἵππων.
Ἡ δυστυχὴς! εἰς τὴν βίαν ἀντέστη· ἀνθίστασι ὅθεν
"Ὅτε δοπαίων ἔγθὸς εἰς τὸ ῥάμφος ἀγρεύοντος λόφου
Κ' ἡ εἰς γαμψοὺς ἀετοῦ πτερυγίζουσα ὄνυχας πέρδιξ
Ἡ δυστυχής! νὰ φωνήσῃ ἠθέλησεν, ὅμως ἡ γλῶσσα
Ἦτο νεκρά, ἡ φωνὴ ἀπεσβέσθη, καὶ χεῖρ ῥωμαλέα,
Ὡς χαλινὸς σιδηροῦς, τὸ ὠμάτιόν της ἔφραττε στόμα.
Πάσχων πατήρ, ἐρασθεὶς τελλιμένος, καὶ ἄτιμος μέλλων,
Μάχαιρα ἦτο τριπλὴ τὴν καρδίαν τῆς πλήξασα, ὅθεν
Ἔχασε πᾶσαν ἰσχύν, καὶ τὰ μέλη της λύσαν πάσαι.
Τότε σφοδρὰ κιταιγὶς μ' ἀστραπὰς καὶ βροντὰς ἐξεμάνη,
Κ' εἰς τὸ ἀπαίσιον φῶς τῶν δεινῶς παλαιόντων στεῖχεν
"Ἔβλεπες μ' ὄψιν ὠχρὰν καὶ παζόντων ἱππέων ὁμάδο.
Κ' ἔλεγες, ὅτι κακοὶ τῆς κολάσεως δαίμονες ἦσαν.
"Ὅτε δ' ἡ Ἄννα συνῆλθεν, εὑρέθ' εἰς τὸν Πύργον τῆς Πέτρας,
Καὶ παρ' αὐτῇ πνευστιῶντα τὸν ἄρπαγα εἶδ' ἀντωνέλλην.
Σπαραξικάρδιον τότε φωνὴν ἡ ἀθλία ἀφῆκε,
Κ' ὡς ἀνεμώνη ὠχρά, ἥτις κλίν' εἰς ποιὴν ἀπαρτέος
Κλίναυ τὴν κεφαλὴν τὰς αἰσθήσεις της ἔχασ' ἐκ νέου
Τὴν δ' ἐπιοῦσαν φωνὴ διεῖδεθη κοῦ' ἔλεγν τὴν χώραν.
Ὅτι τὴν κόρην τοῦ Λάμπρου λατρεύων ὁ τοῦρκος Ὀ
πάρχλς
Τὸν μὲν πατέρα αὐτῆς ἐφυλάκισεν, ὅπως εὐκόλως
Τὴν θυγατέρα ἁρπάσῃ· αὐτὴν δὲ κρυφίως ἁρπάσας
Εἶχεν εἰς δῶμ' ἀφανὲς γυναικόνος καλῶς κεκλεισμένον.
Ὁ πονηρὸς Ἐνετὸς δ' ἀνθρώπων ἐκάλεσε τοῦτον
Ἵ ν' ἀκουσθῇ τὴν πρώτην τοῦ Φλώρου ἀκάθαρτον βίον
Ἡ νὰ ὑβίσῃ αὐτὸν εἰς βεβαίαν κινδύνου παγίδ.
Ἂν τοῦ Τοπάρχου θρασὺς νὰ βιάσῃ τὸν οἶκον τολμήσ'
Εἰς δὲ τὸν Τοῦρκον ἀνήγγειλεν, ὅτι "μὲ θλίψιν μανθάνω
Σοκεφαντίας αἰσχρὰς ὑπὸ Φλώρου τινὸς συρραφείσας,
Καὶ ἀναφέρων αὐτὰς τὸν πρόεπρε' ἐντὸς τοῦ θεαίου
Μέτρα νὰ λάβῃ σκληρὰ κατ' ἀπίστου τοσοῦτον ἀθέσμου."
Ἔτρεξ' ὁ Φλῶρος μαθὼν τὸ ἐυμβὰν εἰς τὸν οἶκον τῆς Ἄννης.
Ὅπου ἐθρήνουν πιστοὶ ὑπηρέται, πολῖται καὶ φίλοι·
Εἰς παρομοίαν πληγὴν ἡ καρδία του μόλις ἀντέχει·
Πλὴν ἐσιώπα δακρύων. — Ψυχὴ ἀγαθὴ καὶ γενναία

Χίει μὲν δάκρυ θερμόν, πλὴν αὐτῇ εὐενῶς λυπουμένῃ,
Λίμα δ' ὡς τίγρις δυῶν, κ' ὑπὸ λύσσης τὴν χεῖρά του δάκνων,
"Ἐπλαττ' ἀλέθρου σκηνὰς ἐκδικοῦσας πατέρα καὶ κόρην,
Κ' εἰς τὸν Τοπάρχην φρικτὸν προηγόμενε τέλος, ὁπότε
Γράμμα ἀνέγνω σταλὲν ἐκ τοῦ Πύργου τῆς Πέτρας τοιόνδε·
— "Φίλος ἀρχαῖος πρὸς σὲ τὸν ἑταῖρον καὶ φίλον του γράφει·
"Ἂν τὴν μνηστήν σου ζητῇς, εἶν' ἐδῶ εἰς τὸν Πύργον θρηνοῦσα,
"Ἂν νὰ τὴν λάβῃς ἐλθῇς, μὲ ἀλίγους μὴν ἔλθῃς ὁπλίτας,
"Ἂν τὴν ζωήν σου ποθῇς, φύγ' ὡς λάβῃς τὸ γράμμά μου τοῦτο."
Ταῦτ' ἀναγνοὺς πρὸς ἀλίγον ἐμβρόντητος ἔμεινεν, εἶτα
"Ὅπλα φορέσας γρυσῆ, καὶ κωμικὴν κρεμάσας ῥομφαίαν,
"Ἔξω τῆς πόλεως πᾶση σπουδῇ ἀκμαλότατος ἐξῆλθε, —
Τούρκων πλῆθος μετ' ἀλίγον ἐζήτει τὸν Φλῶρον εἰς μάτην. —

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΓΕΙΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

Διήγημα.

Ἐν τινι τῶν στενῶν ὁδῶν παρὰ τὴν μεγάλην ἐν Ῥώμῃ γέφυραν ὑπῆρχε περὶ τὸ ἔτος 1890 μικρόν, ἀσήμαντον οἰνοπωλεῖον, ἐν ᾧ ὅμως ἐπωλεῖτο ἀντὶ μετρίας τιμῆς γήσιος γαλλικὸς οἶνος. Τὸ ταπεινὸν τοῦτο οἰνοπωλεῖον ἔφερε τὴν ὑπερήφανον ἐπιγραφήν· "Εἰς τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως", καὶ ἀφοιτᾶτο τὸ ἑσπέρας ὑπὸ Γάλλων ἰδίως καὶ Ἄγγλων, οἵτινες διὰ καλλιτεχνικοὺς σκοποὺς διέμενον ἐν τῇ αἰωνίᾳ πόλει.

Ὁ γέρων οἰνοπώλης ἦτο καθ' ὅλα ἄνθρωπος πρωτότυπος· μικρὸς τὸ ἀνάστημα, ζωηρὸς καὶ ταχύς, εἶχε φωνὴν ὀξεῖαν, ἥτις πολλάκις ἐπεσκίαζε τὸν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπικρατοῦντα θόρυβον. Ἐπαλεῖτο δὲ Πικὰρ καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο Γάλλος. Τὸ οἰνοπωλεῖον διετέλει κεκλεισμένον μόνον κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς, καὶ τότε μόνον ἐπισήμως, δηλ. μόνον χάριν τῆς ἀστυνομίας, καθότι ὁ τὴν διάταξιν τοῦ οἰνοπωλείου γνωρίζων εὕρισκε τρόπον ἐν οἱῳδήποτε ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους καὶ ἐν οἱῳδήποτε ὥρᾳ τῆς ἡμέρας νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν αὐτῷ καὶ νὰ κορέσῃ τὴν δίψαν του.

Ἀπό τινων ἐτῶν ἐφοίτα εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Πικὰρ καὶ Γερμανὸς τις γλύπτης, οὗ ἡ νεανικὴ ζωηρότης καὶ ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρος εἶχον ἐλκύσει τὴν συμπάθειαν τοῦ γέροντος. Τὴν 13 Ὀκτωβρίου ὁ γλύπτης θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον εὗρε τοῦτο κλειστὸν καὶ ἐμαθε παρά τινων φίλων ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἡ μόνη ἐπίσημος ἡμέρα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ οἰνοπώλου. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης, ὅστις ἐκαλεῖτο Γεώργιος Στάϊν, διαβὰς τὴν γέφυραν εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ οἰνοπωλείου. Καίτοι γνωρίζων ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν πρωΐνὴν ὥραν οὐδένα ἤθελεν εὕρει ἐντὸς τοῦ καταστήματος, εἰσῆλθεν ὅμως, ὅπως πίῃ ποτήριον ὀρβιγαλείου οἴνου.

— Τί συμβαίνει, κύριε Πικάρ; εἶπεν ὁ γλύπτης μετὰ τὰς συνήθεις προσαγορεύσεις, βλέπων τὴν ἄνωθεν τοῦ γραφείου κρεμαμένην προσωπογραφίαν τοῦ βασιλέως Μυρᾶ ἐστεμμένην δι' ἀνθέων καὶ στεφάνων. Βλέπω ὅτι ὑπέβλῆθης εἰς μεγάλα ἔξοδα, στέφας τὴν εἰκόνα ταύτην δι' ἀνθέων. Χθὲς τὸ οἰνοπωλεῖον ἦτο κεκλεισμένον ὡς νὰ συνέβη δυστύχημά τι.

Τὰ πρόσωπον τοῦ γέροντος ἔστεφε μελαγχολικὸν μειδίαμα.

— Ἦτο χθὲς ἡ ἐπισημοτέρα τῶν ἑορτῶν μου, κύριε Στάϊν, ἀπήντησεν ὁ οἰνοπώλης, ἡ κάλλιον ἡ πενθιμωτέρα ἡμέρα μου. Χθὲς πρὸ δεκαέξ ἐτῶν οἱ Νεαπολῖται ἐτουφέκισαν τὸν μεγαλειτερον ἥρωα τῆς Γαλλίας, τὸν βασιλέα Μυρᾶ, οὗ ἡ εἰκὼν κρέμαται ἐκεῖ, ἀπὸ τοῦ τοίχου.

Ὁ Γάλλος ἐσιώπησε καὶ ἐν τῷ βλέμματι αὐτοῦ ἀπεικονίζετο τοσαύτη συγκίνησις καὶ θλῖψις, ὥστε ὁ νεαρὸς γλύπτης τὸν ἠρώτησε πόθεν προήρχετο ἡ μεγάλη ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη του πρὸς τὸν θανατωθέντα βασιλέα. Ὁ Πικὰρ προσέβλεψεν ἐπὶ στιγμὰς τὸν καλλιτέχνην· εἶτα δὲ καθήσας ἐπὶ μικροῦ ξυλίνου σκίμποδος, τῷ εἶπεν·

— Ἡ φυσιογνωμία σου, κύριε Στάϊν, μοὶ ἐμπνέει μεγάλην ἐμπιστοσύνην, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ ὡς νέος δὲν δυνηθῇς νὰ τηρήσῃς τὸ μυστικὸν γέροντος ἀνδρὸς καὶ μὴ χλευάσῃς τὸν ἀλλόκοτον Πικάρ. Ἐν τούτοις ὅμως θὰ ἦσαι ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος, ὅστις θὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ, πῶς καὶ πότε ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ ἔνδοξος μὲ ἐγνώρισεν.

Ἀποκριθέντος τοῦ γλύπτου ὅτι θὰ φανῇ καθ' ὅλα ἀνάξιος τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἐξηκολούθησεν ὁ Πικάρ.

— Γνωρίζεις τὴν Γαλλίαν, κύριε Στάϊν, καὶ σείσαντος τούτου τὴν κεφαλήν· ἐνόμιζα ὅτι ἦσο ἐν Παρισίοις, καὶ οἱ Παρίσιοι, φίλε μου, εἶναι ἡ Γαλλία! Ἐγὼ δὲν κατάγομαι ἐκ τῆς πρωτευούσης, ἀλλ' ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, γεννηθεὶς ἐν Βαστίδῃ...

— Τότε, κύριε Πικάρ, διέκοψεν αὐτὸν ὁ καλλιτέχνης, εἶσαι συμπολίτης τοῦ Ἰωακεὶμ Μυρᾶ!

— Ἀληθέστατον, εἶπεν ὁ γέρων μὲ ὕφος ὑπερήφανον· ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθην, ἀπέχει ὀλίγα μόνον βήματα ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ βασιλεύς. Τὴν παιδικήν του ἡλικίαν δὲν διῆλθε βεβαίως ὡς βασιλόπαις, διότι ὁ πατήρ του ἦτο ξενοδόχος, μεταρχόμενος συνάμα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κρεωπώλου, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν τῇ πατρίδι μου. Τὸ ξενοδοχεῖον καὶ τὸ κρεωπωλεῖον τῷ παρεῖχον ἀρκετὰ τὰ κέρδη, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὸν μικρὸν καὶ εὐφυέστατον Ἰωακεὶμ κάλλιον τῶν ἄλλων μικρῶν παιδίων τῆς Βαστίδης, οἵτινες ἐξεπαιδεύοντο ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Τούτου ἕνεκα καὶ ὁ ἐφημέριος, ὅστις τῷ ἔδιδε τὰ ἰδιαίτερα μαθήματα, συνεβούλευσε τὸν πατέρα του νὰ στείλῃ τὸν υἱόν του εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν σχολὴν τῆς Τουλούζης, ὅπως γείνῃ ἱερεύς. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐγώ, μαθὼν τὴν μαγειρικήν, εἶχον λάβει θέσιν μαγείρου παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ μαρκησίου Saint-Roche. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ἔβλεπον συχνὰ τὸν νέον Ἰωακεὶμ, καὶ πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω ὅτι δὲν μοὶ ἦτο διόλου συμπαθητικός. Ἐπισκεπτόμενος τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ πατρός του εἶχον ἐπίσης ἀφορμὴν νὰ τὸν βλέπω συχνὰ τὸ ἑσπέρας. Ἐσπέραν τινὰ ἤμην παρὼν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾗ ὁ δεκατετραετὴς Ἰωακεὶμ, ἑτοιμαζόμενος νὰ μεταβῇ εἰς Τουλούζην, ἠγόρευε πρὸς τοὺς συνηγμένους θαμῶνας καὶ τοῖς ἔδιγει, ὅτι πρὸς τρία μόνον ἐπαγγέλματα ἠσθάνετο κλίσιν, πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱεροκήρυκος, πρὸς τὸ τοῦ ἠθοποιοῦ καὶ πρὸς τὸ τοῦ στρατιώτου. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ἰωακεὶμ ἀπῆλθεν εἰς Τουλούζην, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐξηκολούθησε τακτικῶς τὰς σπουδάς του, εἶτα ὅμως ἤρξατο ἀμελῶν αὐτὰς καὶ ἀπροκαλύπτως ὑμολόγησεν ὅτι τὸ ἱερατικὸν ἐπάγγελμα δὲν τὸν ηὐχαρίστει. Ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς ἐπί τινα χρόνον ἐπέμενε συμβουλεύων αὐτὸν καὶ πειρώμενος νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, μέχρις οὗ ἰδὼν ὅτι μάτην κοπιᾷ, τὸν ἀπέστειλε πάλιν εἰς Βαστίδην πρὸς τὸν πατέρα του μετὰ ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ ἔλεγεν ὅτι ὁ υἱός του εἶναι ὅλως ἀνίκανος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδάς του. Ὁ γέρων ξενοδόχος ἐλυπήθη σφόδρα ἐπὶ τῇ ἀποκοπῇ τοῦ υἱοῦ του, ὅστις ἦτο τὸ καύχημα καὶ ἡ ἐλπίς του· ἤρξατο ἀναλεματίζων αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς οὐδὲ ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ· τέλος ὅμως ἡ ὀργή του κατεστρατθθη καὶ ἐσκέπτετο τί νὰ τὸν κάμῃ. Ἡμέραν τινὰ ὁ γέρων ξενοδόχος ἤλθε πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ εἶπεν· "Ἔχω κατὰ νοῦν σχέδιόν τι μὲ τὸν Ἰωακεὶμ. Εὐχαρίστως θὰ τὸν ἔβλεπον ἀγορεύοντα ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται· μετέβην λοιπὸν εἰς τὸν κύριόν σου, τὸν μαρκήσιον, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ δώσῃ μίαν συμβουλήν. Οὗτος δέ, καλὸς καὶ ἀ

συνῆλθον καὶ συνραθάνθην τὴν ἀπρεπῆ πρᾶξίν μου ζητῶν συγγνώμην παρὰ τῶν συνδαιτυμόνων. Ὁ μαρκήσιος ἦτο ἐν ἀρχῇ εἰς ἄκρον ὠργισμένος διὰ τὸ συμβάν, ὅτε ὅμως εἶδεν ὅτι ὁ διάσημος αὐτοῦ ξένος δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτά του, ἀνεκάγχασε καὶ αὐτός, μὲ ἐπήνεσε διὰ τὴν τοιαύτην τῆς δικαιοσύνης ἀπονομὴν καὶ μὲ παρηγόρησε διὰ τὸ δυστύχημα.

Ὁ Ἰωακεὶμ εἶχε γείνει ἄφαντος· καθ' ὅλην τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα οὔτε ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ μαρκησίου ἀφάνη, οὔτε ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός του. Περὶ τὸ ἑσπέρας ἦλθε πρός με ὁ πατήρ του καὶ μετ' ἄκρας λύπης μοι εἶπεν ὅτι γνωρίζων τὸν φιλότιμον χαρακτῆρα τοῦ υἱοῦ του φοβεῖται ὅτι ηὐτοκτόνησεν. Ἀλλὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἦλθεν ἐκ Τουλούζης ἡ εἴδησις, ὅτι ὁ Ἰωακεὶμ κατετάχθη ἐθελοντὴς εἰς τὸ ἐκεῖ σταθμεῦον σύνταγμα τῶν ἀκροβολιστῶν. Τὸ συμβὰν μὲ τὸν φασιανὸν ἐλησμονήθη ταχέως, καὶ μόνον ὅταν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤρχετο ἐπιστολή τις τοῦ Ἰωακεὶμ εἰς Βαστίδην, ἐνθυμούμεθα τὸν ἀπερίσκεπτον νεανίαν. Ὁ νέος ὅμως Μορᾶ οὔτε ἐμὲ ἐλησμόνει οὔτε τὴν τιμωρίαν μου, διὰ τὴν ὁποίαν, ὡς ἔγραφεν ἐν ἑκάστῃ ἐπιστολῇ, ἤθελε θανασίμως μ' ἐκδικηθῇ ἅμα ἡ περίστασις παρουσιασθῇ. Ἐγὼ ἐγέλων εἰς τὰς τοιαύτας ἀπειλὰς καὶ βαθμηδὸν καὶ τὸ ὄνομά του σχεδὸν ἐλησμόνησα, ἀφ' οὗ μάλιστα προσκληθέντος τοῦ κυρίου μου εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας ἐγκατέλιπον καὶ ἐγὼ τὴν Βαστίδην καὶ μετέβην εἰς Παρισίους. —

Μόλις μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν — ἐν ἔτει 1799 — ἤκουσα πάλιν ἀναφερόμενον τὸν Ἰωακεὶμ Μορᾶ. Αἱ περιπέτειαί μου ὑπῆρξαν πολλαὶ κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο ἕνεκα τῶν πολιτικῶν τῆς χώρας μας ἀναμαλιῶν, καὶ διετέλουν ἐν Παρισίοις ὡς ὑπηρέτης ξενοδοχείου μάλις ἀποζῶν ἐκ τοῦ ἱλίσχρου μισθοῦ μου.

Πρωΐαν τινά, καθ' ἣν ἡ αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου ἦτο κενή, ἀνεγίνωσκον ἔν τινι ἐφημερίδι περὶ τῆς ἐν Ἀβουκὶρ μάχης, περὶ τῆς ὁποίας κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας πλεῖστος ὅσος ἐγίνετο λόγος, καὶ πρὸς μεγίστην μου ἔκπληξιν εἶδον διογραφίαν τοῦ στρατηγοῦ Ἰωακεὶμ Μορᾶ, ὅστις ἐν τῇ μάχῃ ἐκείνῃ τῇ ἐνδόξῳ τῆς 25 Ἰουλίου ἤρατο ὡς ἀρχιστράτηγος λαμπρὰν νίκην. Δὲν δύναμαι νὰ σοὶ περιγράψω, κύριε Στάϊν, πόσον ἡ εἴδησις αὕτη μ' ἐτάραξεν· καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν περιεφερόμην ὡς ὑπνοβάτης, ἀμελῶν ἐντελῶς τὴν ὑπηρεσίαν μου. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἀμελείας μου ἦτο, ὅτι τὸ ἑσπέρας ὁ ξενοδόχος μὲ ἀπέπεμψεν. Ἄνευ ὀβολοῦ, ἄνευ καταλύματος εὑρισκόμην ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, παρατηρῶν τὰς εἰκόνας τῶν βιβλιοπωλείων, ἐν αἷς ἐξετίθετο ἡ μάχη τοῦ Ἀβουκίρ. Ἡ φαντασία μου εἶχεν ἐξαφθῆ ὑπὸ τῶν ἐνδόξων τροπαίων τοῦ ἥλιοτε ὑπηρέτου μου, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἔσπευσα νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπιτροπήν, ἥτις προθύμως μὲ κατέταξεν ὡς ἀκροβολιστὴν ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ. Ἀλλ' ἡ προαγωγή μου δὲν ὑπῆρξε ταχεῖα καὶ οἱ ἀρχηγοί μου ἐννοήσαντες ὅτι ὡς στρατιώτης δὲν ἦμην πολὺ ὠφέλιμος μὲ διώρισαν τροφοδότην, καὶ ὡς τοιοῦτος παρηκολούθησα τὸν στρατόν μας εἰς τὰς ἀνὰ τὴν Γερμανίαν ἐκστρατείας.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐπανῆλθον μὲ τὸ σύνταγμά μου εἰς Παρισίους, ἔλαβον τὴν ἄφεσίν μου ἐκ τοῦ στρατοῦ καὶ τῇ συστάσει τοῦ συνταγματάρχου μου προσελήφθην ὡς μάγειρος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁπουργοῦ Καμπασερές, ἐν ᾗ διῆλθον δύο ὅλα ἔτη ἐν ἡσυχίᾳ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ ἄλλοτε ὑπηρέτης μου Ἰωακεὶμ Μορᾶ ἐγένετο δοὺξ καὶ τέλος καὶ βασιλεύς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸν εἶδον καὶ ἦμην εὐχαριστημένος, διότι φοβούμενος τὸν ἀπότομον αὐτοῦ καὶ ὀξύθυμον χαρακτῆρα ἔτρεμον μὴ ἰδέ-πων με ἐνθυμηθῇ τὴν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαρκησίου ἐν Βαστίδῃ σκηνήν.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ κύριός μου προήχθη εἰς δοῦκα τῆς Πάρμης· ἦτο ἀνὴρ φιλόξενος, ἀγαπῶν τὰ καλὰ φαγητὰ καὶ προσκαλῶν συχνὰ εἰς τὴν τράπεζάν του ἐπίσημα πρόσωπα. Ἑσπέραν τινά, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1808, ὁ κύριός μου εἶχε παραθέσει γεῦμα εἰς τινα πρόσωπα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, καὶ κάλιν, ὡς πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, εἴχομεν φασιανούς. Φαίνεται ὅτι οἱ φασιανοὶ ἤρεσαν τὰ μάλιστα εἰς τοὺς προσκεκλημένους, διότι ὁ κύριός μου μ' ἐκάλεσε διά τινος ὑπηρέτου εἰς τὸ ἐστιατόριον, εἰδοποιήσας με ὅτι "ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν ἔξοχον μάγειρον".

— Ὁ βασιλεύς; εἶπον ἔκπληκτος, φορῶν ἐν σπουδῇ τὴν πρασίνην στολήν μου· καὶ τίς βασιλεὺς παρακάθηται εἰς τὴν τράπεζαν;

— Πῶς; δὲν γνωρίζεις; ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης ἀπορῶν. Τώρα δά, κύριε Πικάρ, θὰ λάβῃς βεβαίως παράσημον.

Δόνασαι εὐκόλως, φίλε μου, νὰ φαντασθῇς τὸν φόβον μου. Εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἦτο παρατεθειμένη ἡ τράπεζα, καὶ ἀμέσως τὰ βλέμματά μου ἐστράφησαν πρὸς τὸν βασιλέα. Ναί, ἦτο ὁ Ἰωακεὶμ Μορᾶ! Ἀπαράλλακτος, ὡς τὸν ἐνθυμούμην, ἀλλ' ἐνδεδυμένος πλουσίαν στολὴν πλήρη παρασήμων καὶ κατατέντητον.

— Πολὺ καλὰ παρασκευάζεις τοὺς φασιανούς, μοὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς νεύων μοι νὰ πλησιάσω.

Ἐγὼ ἔκαμα βαθεῖαν ὑπόκλισιν.

— Πῶς λέγεσαι; ἠρώτησεν ὁ Μορᾶ.

— Πέτρος Πικάρ, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθην καὶ ἔκαμα δευτέραν ὑπόκλισιν.

— Πικάρ; εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀδιαφόρως· καὶ πόθεν εἶσαι; Τὸ ὄνομα μοὶ εἶναι κάπως γνωστόν.

— Ἐκ Βαστίδης, ἀπεκρίθην ἐγώ.

— Ἐκ Βαστίδης; ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς ὠθῶν τὸ πινάκιόν του καὶ μὲ βλέμμα ὀργίλον . . . Λοιπὸν ἐκ Βαστίδης; ἐψιθύρισε μετ' ὀλίγον, ἐν ᾧ τὸ πρόσωπόν του βαθμηδὸν ἀπώλεσε τὴν ἔξαψίν του. Λοιπὸν λέγεσαι Πικάρ, εἶσαι ἐκ Βαστίδης καὶ γνωρίζεις τὴν τέχνην νὰ παρασκευάζῃς ἄριστα τοὺς φασιανούς, προσέθηκεν ὁ βασιλεὺς μειδιῶν καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς συνδαιτυμόνας. Καλά! Καλά! Ἠμπορεῖς ν' ἀπέλθῃς.

Καὶ ἐγὼ μὲ ἄλλην βαθεῖαν ὑπόκλισιν ἐξῆλθον. Τὴν ἐπιοῦσαν μ' ἐκάλεσεν εἰς τὸ ἰδιαίτερόν του δωμάτιον ὁ δοὺξ κύριός μου.

— Ἄκουσον, Πικάρ, μοὶ εἶπεν· ἡ τύχη σ' εὐνοεῖ. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ηὐχαριστήθη πολὺ καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἐγὼ ἀφ' ἑνὸς μὲν λυποῦμαι νὰ σὲ στερηθῶ, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ γείνω πρόσκομμα εἰς τὴν προαγωγήν σου, καὶ ὑπεσχέθην εἰς τὸν βασιλέα νὰ σὲ ἀποστείλω σήμερον εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς ἀκρόασιν παρ' αὐτῷ. Ὑποθέτω ὅτι θὰ εἶσαι σύμφωνος.

Τοῦτο ποσῶς δὲν ἤμην ἐγώ, διότι ἐφοβούμην ὅτι ὁ Μορᾶ ἐζήτει εὐκαιρίαν νὰ μὲ τιμωρήσῃ διὰ τὰ ῥαπίσματα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε τῷ ἔδωκα μὲ τὸ ξύλινον κοχλιάριον τοῦ μαγειρείου. Ὅθεν εὐχαριστήσας τὸν δοῦκα διὰ τὴν εὐνοιάν του, τῷ εἶπον εἰλικρινῶς ὅτι ἔχω ἀφορμὰς νὰ μὴ θελήσω νὰ δεχθῶ ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ τῷ διηγήθην ἐν ἐκτάσει τὰ ἐν Βαστίδῃ συμβάντα καὶ τὰς σχέσεις μου πρὸς τὸν Μορᾶ.

— Τότε ἀλλάσσει τὸ πρᾶγμα, εἶπε μετά τινας σιγμὰς ὁ δοὺξ· πλὴν δὲν πιστεύω ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶναι τόσον μικροπρεπής, ὥστε νὰ θέλῃ νὰ ἐκδικηθῇ, ἀρκεῖ νὰ μὴ διηγηθῇς οὐ τὸ συμβάν, διότι τότε ὁ βασιλεὺς δὲν θὰ εὐχαριστηθῇ νὰ γνωρίζῃ ὁ κόσμος ὅτι διετέλει μετὰ σοῦ πρὸ ἐτῶν εἰς σχέσεις. Ὅ,τι πρὸ πάντων ὁ βασιλεὺς θέλει ν' ἀποφύγῃ εἶναι τὸ γελοῖον καὶ θὰ σὲ προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἴσα ἴσα ὅπως μὴ κοινοποιηθῇ τὸ ἀρχαῖον συμβάν. Καὶ ἐγὼ φυσικῶς πρέπει νὰ τὸ ἀγνοῶ. Ἐπομένως τὸ φρονιμώτερον εἶναι νὰ προσποιηθῇς, ὅτι οὐδὲ γνωρίζεις τὸν βασιλέα.

Οἱ λόγοι τοῦ κυρίου μου ἦσαν πειστικοὶ καὶ μετὰ μίαν ὥραν εὐρισκόμην μετὰ θάρρους καὶ πλήρης ἐλπίδων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Ἅμα μὲ εἶδεν εἰσελθόντα ὁ βασιλεὺς προέβη ὄβριστικά τινα καὶ παρατηρῶν μὲ ἀσκαρδαμυκτὶ μὲ ἠρώτησεν ἀποτόμως.

— Μὲ γνωρίζεις; Τίς εἶμαι;

— Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, ἀπεκρίθην ἐγὼ μετὰ παρρησίας.

— Καὶ τί ἤμην πρότερον;

— Ὁ στρατηγὸς Μορᾶ.

— Καὶ πρότερον;

— Λυποῦμαι, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθην ἐγώ· αἱ γνώσεις μου δὲν βαίνουσι περαιτέρω.

Ἀλλόκοτον μειδίαμα ἔστρεψε τὰ χείλη τοῦ βασιλέως. Ἐγὼ ἐνόησα τότε πόσον καλὴ ὑπῆρξεν ἡ συμβουλὴ τοῦ κυρίου μου, διότι ὁ Μορᾶ ἐπιθέτων τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου μου μοὶ εἶπεν·

— Χαίρω, ὅτι δὲν εἶσαι ἐκεῖνος ὁ Πέτρος Πικάρ, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχω παλαιὰν διαφορά! Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ παρακινηθῇς ποτὲ νὰ διηγῆθῇς ἀρχαίας ἱστορίας ὑπηρετῶν καὶ μαγειρείων, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ διαμείνῃς ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δουκός. Ἔχεις ἄλλην τινὰ ἐπιθυμίαν;

Ἀμέσως ἐνόησα ὅτι ἡ τυχαία μου συνάντησις μὲ τὸν Ἰωακεὶμ Μορᾶ ἠδύνατο νὰ μοὶ γείνῃ πρόξενος ὀφελημάτων. Δὲν ἄφησα τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρέλθῃ καὶ διηγήθην εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι πρὸ ἑνὸς ἔτους ἠγάπων ἐνθέρμως νεάνιδα, Μαρίαν καλουμένην, θυγατέρα ὑποδηματοποιοῦ, ὅστις ὅμως δὲν ἤθελε νὰ μοὶ τὴν δώσῃ σύζυγον ἐὰν προηγουμένως δὲν ἔτῳ ἀπεδείκνυον ὅτι ἔχω περιουσίαν τριῶν χιλιάδων φράγκων. Πῶς ἠδυνάμην ὡς μάγειρος νὰ συλλέξω τὸ μέτρα τοῦτο ποσόν; Ταῦτα ἐξέθεσα πρὸς τὸν βασιλέα.

— Θὰ τὰ διορθώσωμεν, εἶπεν ὁ Μορᾶ μειδιῶν· ζήτησε ἀμέσως τὴν ἄφεσίν σου, καὶ μετὰ μεσημβρίαν ἐλθὲ πάλιν ἐνταῦθα, ὅπου θὰ σοὶ μετρηθῶσι δέκα χιλιάδες φράγκων. Ἐλπίζω ὅτι ὁ φιλάργυρος πενθερός σου θὰ δώσῃ τότε τὴν συγκατάθεσίν του.

Ἔπεσα εἰς τὰ γόνατα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ τῷ ἐφίλησα ἐν ἄκρᾳ συγκινήσει τὴν χεῖρα.

— Ἄφες αὐτά, μοὶ εἶπεν ὁ Μορᾶ. Καὶ ἐγὼ θὰ σοὶ θέσω ἕνα ὅρον. Πράττει εὐθὺς νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ νὰ ἔλθῃς μὲ τὴν σύζυγόν σου εἰς τὴν χώραν μου. Θέλεις νὰ μὲ παρακολουθήσῃς εἰς τὴν Νεάπολιν;

Τὸ ὑπεσχέθην, καθότι ἤμην βέβαιος καὶ παρὰ τῆς συγκαταθέσεως τῆς μνηστῆς μου, ἥτις ἔχουσα μητρυιὰν ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ τὴν πατρικὴν οἰκίαν. Ἐνυμφεύθην λοιπὸν καὶ ἀπῆλθον μετὰ τῆς Μαρίας μου εἰς Νεάπολιν, ἔνθα ἐδυστήσαμεν ὡραῖον οἰνοπωλεῖον καὶ ἔζων εὐδαίμων, μέχρις οὗ τὰ συμβάντα τοῦ ἔτους 1814 ἀνέτρεψαν τὸν θρόνον τοῦ εὐεργέτου μου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης ἡ διαμονή ἐν Νεαπόλει μοὶ ἦτο ἀφόρητος, ἰδίως δὲ ἀφ' οὗ καὶ ὁ θάνατος ἀφήρπασε τὴν ἀγαπητήν μοι Μαρίαν ἀπὸ τῶν ἀγκάλας μου. Ἐπώλησα τὴν οἰκίαν μου καὶ ἦλθον ἐνταῦθα ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ζῶ μόνος, μὴ ἔχων τέκνα, καὶ ὅπου θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐσυνείδητον διαχειριστὴν τῶν δέκα χιλιάδων φράγκων, τὰ ὁποῖα ἐν τοσούτῳ ηὔξησαν. Ὅταν ἀποθάνω θ' ἀφήσω ὅλην μου τὴν περιουσίαν εἰς τὸν πρω-

τότοκον υἱὸν τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως μου, διότι ἤκουσα ὅτι εὑρίσκεται ἐν Ἀμερικῇ καὶ δυστυχεῖ. — Τώρα ἐννοεῖς, κύριε Στάϊν, εἶπεν ἐν τέλει ὁ γέρων, διατὶ ἡ 13 Ὀκτωβρίου εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα ἑορτὴ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ μου, διατὶ τὸ οἰνοπωλεῖόν μου φέρει τὴν ἐπιγραφὴν "Εἰς τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως", καὶ διατὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰωακεὶμ Μορᾶ κοσμεῖ τὸ κατάστημά μου."

Διὰ τὸν γλόπτην Γεώργιον Στάϊν ὁ γέρων Πικάρ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης πρόσωπον ἔτι ἀγαπητότερον. Διὸ καὶ μετὰ λύπης του ἄκρας ἔμαθε τὸν μετά τινας μῆνας ἐπισυμβάντα θάνατόν του. Ὁ Πικὰρ ἄφησε διαθήκην, δι' ἧς ἐκληροδότει τὴν ὅλην περιουσίαν του, ἑκατὸ χιλιάδας φράγκων, εἰς τὸν ἐν Βαλτιμόρῃ διαμένοντα Ἰωακεὶμ Μορᾶ, τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, εἰς δὲ τὸν Γερμανὸν γλύπτην ἄφησε τὴν σφραγῖδά του μὲ τὸ μονόγραμμα τοῦ Μορᾶ καὶ τὴν εἰκόνα του. Ὁ Στάϊν ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν τὴν μὲν εἰκόνα ἐδώρησεν εἰς φίλον, τὴν δὲ σφραγῖδα ἄφησεν ἀποθανὼν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἐν ᾗ μέχρι σήμερον διατηρεῖται.

Η ΑΟΙΔΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΣΕΜΒΡΙΧ.

Η ΑΟΙΔΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΣΕΜΒΡΙΧ.

Μέγαν ἐνθουσιασμὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν φανατισμὸν διεγείρει κατ' αὐτὰς ἐν Βερολίνῳ ἡ διάσημος ἀοιδὸς Μαρκέλλα Σέμβριχ, ἧς τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν. Περὶ τῆς ἀοιδοῦ ταύτης ποιούμεθα λόγον, διότι ἡ πρώτη πόλις, ἥτις ἀνεγνώρισε τὴν ἔκτακτον αὐτῆς ἱκανότητα, ὑπῆρξαν αἱ Ἀθῆναι, ἔνθα πρό τινων ἐτῶν παρέστησεν ἀπὸ σκηνῆς. Ἡ Σέμβριχ, ἥτις ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1858, εἶναι θυγάτηρ πτωχοῦ μουσικοδιδασκάλου, ὅστις ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Γαλλίας μεταβαίνων μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθου νὰ προσπορίζηται τὸν ἀπαιτούμενον ἄρτον. Ἐννοήσας τὴν εὐφυΐαν τῆς θυγατρός του Μαρκέλλας ἤρξατο ἐνωρὶς ἐκμεταλλευόμενος αὐτήν, διότι ἡ κόρη ἦτο μόλις ἓξ ἐτῶν ὅτε ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ παίξῃ δημοσίᾳ ἐν Λεοπόλει κλειδοκύμβαλον καὶ βάρβιτον. Τόσον δὲ ἦτο αὐστηρὸς ὁ πατήρ της, ὥστε πολλάκις κατὰ τὰς μακρὰς

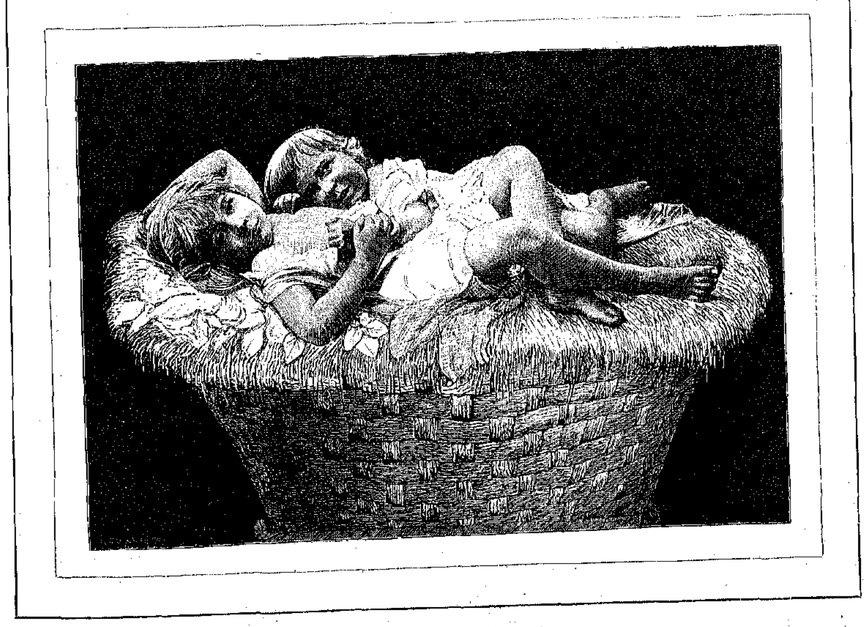

ΕΝ ΤΗι ΦΩΛΕΑι.

(Κατὰ φωτογραφίαν.)

χειμερινάς νύκτας ἤγειρε τὸ θυγάτριόν του ἐκ τοῦ ὕπνου, ὅπως ἐκτελέσῃ ἐνώπιόν του μουσικόν τι τεμάχιον. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν εἰσῆλθεν ἡ Μαρκέλλα εἰς τὸ Ὠδεῖον τῆς Λεοπόλεως, ἔνθα αἱ πρόοδοι αὐτῆς ἦσαν καταπληκτικαί τοσοῦτον, ὥστε ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου, καθηγητὴς Στέγγελ, ὅστις ἐγένετο κατόπιν καὶ σύζυγός της, τὴν παρεκίνησε νὰ μεταβῇ εἰς Βιέννην ὅπως τελειοποιηθῇ ἐν τῷ κλειδοκυμβάλῳ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ διαπρεποῦς Λίστ. Ὁ Λίστ ἀκούσας ἡμέραν τινὰ αὐτὴν ᾄδουσαν τὴν προέτρεψε νὰ ἐπιδοθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικήν, ὅπερ καὶ ἔπραξεν ἡ κόρη. Ἀφ' οὗ, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις, μετέβη εἰς Λονδῖνον, ἔνθα ὁ διευθυντὴς τοῦ μεγάλου θεάτρου προσέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ πενταετίαν ἐπὶ ὅροις λαμπροῖς. Ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρις Ἀπριλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Μαρκέλλα Σέμδριχ (ὡς καὶ μετὰ τὸν γάμον της καλεῖται) ἔψαλλεν ἐν Μαδρίτῃ καὶ Λισσαβώνι ἀντὶ τῆς συμφωνηθείσης τιμῆς φράγκων 250 χιλιάδων. Ἤδη εὑρίσκεται ἐν Βερολίνῳ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλομεν ἀκούσει αὐτὴν καὶ ἐνταῦθα ἐν Λειψίᾳ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ

ΣΤΙΧΟΙ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΕΙΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΞΙΝΔΑΝ.

Φίλε Κύριε Σοντάκα,

Τὸν χρόνον τῶν διμήνων σχολικῶν διακοπῶν διήνυσα ἐφάτος ἐν τῇ ὡραίᾳ τῶν Ὀμηρικῶν Φαιάκων νήσῳ ἐντρυφῶν ἐν τῇ ἀπολαύσει τῶν μαγικῶν θελγήτρων τῶν ἐξοχῶν τῆς νύμφης ταύτης τοῦ Ἰονίου καὶ ἀναμιμνησκόμενος τῶν πτερωτῶν τῆς χρυσῆς Ἥδης ὀνείρων, ἧς μέρος τὸ καὶ σπουδαιότερον διὰ τὸν ψυχικὸν βίον αὐτοῦ διῆλθον. Πόσον αἱ παλαιαὶ ἀναμνήσεις καὶ πρῶται ἐντυπώσεις ὡς καὶ τὰ ἀντικείμενα τὰ προκαλέσαντα ταύτας θέλγουσι τοὺς δειλοὺς βροτοὺς καὶ μάλιστα ὅταν μετὰ παρέλευσιν ἱκανῶν ἐτῶν ἐπαναβλέπωσι ταῦτα, παλίγνωστον τυγχάνει· ἔτι δ' ἀνωτέρα ἀποβαίνει ἡ τέρψις ἡμῶν αὕτη, ὅταν τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἃ προκαλοῦνται αἱ παλαιαὶ ἡμῶν ἀναμνήσεις τυγχάνουσιν ἔμψυχα καὶ διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον προσφιλῆ ὄντα. Πλὴν οὐχὶ μόνον πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην ἀλλὰ καὶ ἐκ σεβασμοῦ καὶ καθήκοντος ἐπεσκέφθην ἐν τῷ ἀπερίτρατῳ μὲν καὶ λετῷ ἀλλὰ φιλοξένῳ αὐτοῦ οἰκήματι τὸν γηραιὸν διδάσκαλον καὶ περίφημον Ἕλληνα μουσουργὸν Σπυρίδωνα Ξίνδαν, οὗ τινος ὅμως ὡς μὴ ὤφειλε — τὰ μουσικὰ ἔργα πρὸς μεγίστην ἡμῶν Ἐθνικὴν βλάβην κεῖνται εἰσέτι ἀνέκδοτα. Ὅπως με εὐχαριστήσῃ ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐπανιδὼν με μετὰ πολυετῆ ἀπουσίαν εὐηρεστήθη γ' ἀνακρούσῃ ἐπὶ τῷ ἀπηρχαιωμένῳ αὐτοῦ κλειδοκυμβάλῳ καὶ μέλῃ ἐν συνοδείᾳ τῆς καλλιφώνου αὐτοῦ κόρης διωδίας τινὰς ἐκ τῶν μελοδραμάτων αὐτοῦ, "οἱ τρεῖς σωματοφύλακες", "Conte Giulieno" καὶ "ὁ ὑποψήφιος βουλευτής" ὡς καὶ ἄλλων αὐτοῦ μουσικῶν συνθέσεων ἀνερχομένων εἰς 80 περίπου καὶ ὅλων ἀνεκδότων ἐλλείψει τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης.*) — Εἶτα δ'ἐν θειασμῷ καὶ συγκινήσει ἔθηκεν ἐνώπιόν μου τεμάχιον ὑπὸ τοῦ χρόνου κιτρινωποῦ καὶ παρηλλαγμένου χάρτου — ὃν ὡς κειμήλιον διαφυλάττει, ἐφ' οὗ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ μελοποιοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ὕμνου, Νικολάου Χαλκιοπούλου Μαντζάρου εἰσὶ γεγραμμένοι οἱ ἑπόμενοι ἐν τῇ Ἰταλικῇ ᾄμα καὶ Ἑλληνικῇ ἀφιερωματικοὶ στίχοι, οὓς ὁ Μάντζαρος διδάσκαλος διατελέσας τοῦ Ξίνδα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς δημοσίᾳ ἐκτελέσεως τοῦ πρωτολείου μουσικοῦ ἔργου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἐποίησε καὶ οὓς ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐπέτρεψεν ἡμῖν νὰ ντιγράψωμεν καὶ δημοσιεύσωμεν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ φίλου "Ἑσπέρου".

Ἐν Γαλαζίῳ τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1886.

Νικόλαος Δόσιος Δ. Φ.

Al suo caro amico
SPIRIDIONE XINTA
con caldo affetto.

N. C. M.

Parlo al genio che t' inspira
Che t' accende l' alma e'l cor;
Che, modesto del pensiero
Trae la nota dell' amor.

Una lacrima di gioja
Mi rianima talor
Poichè a me palesa
Qual dell' arte or sei cultor.

Io ben *vidi, o degno amico,*
De' tuoi giorni il primo albor,
Che mostrava ben d' allora
Qual da te avrà l' arte onor.

Parlo al genio che t' inspira
Che t' accende l' alma e'l cor;
Che, modesto del pensiero
Trae la nota dell'amor.

Πρὸς τὸν ἀγαπητόν του
ΣΠΥΡ. ΞΙΝΤΑΝ.

Ν. Χ. Μ.

Ὁμιλῶ τῆς εὐφυΐας
'ποῦ σου ἀνάφτει τὴν ψυχὴ
καὶ σεμνὴ σοῦ ἐμπνέει τὸ πνεῦμα
ποῦ μοῦ λέει ποιὸς εἶσαι ἐσύ.

Ἕνα δάκρυ τῆς καρδίας
μοῦ γλυκαίνει τὴν ζωή,
διότι αὐτὸ μοῦ φανερώνει
ὁποῖος εἶσαι τώρα ἐσύ.

Ἄξια φίλε μου, ἐγὼ σ' εἶδα
'στὴν χρυσῆν σου ὡραία αὐγὴ
'ποῦ μοῦ εἶπε ποιά 'στὴν τέχνη
θέλεις δώσει δόξα ἐσύ.

Ὁμιλῶ τῆς εὐφυΐας
'ποῦ σου ἀνάφτει τὴν ψυχὴ
καὶ σεμνὴ σοῦ ἐμπνέει τὸ πνεῦμα
ποῦ μοῦ λέει *ποιὸς εἶσαι ἐσύ.*

*) Εἰ χῆς τῷ ὄντι ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν πολυτάλαντός τις ὁμογενὴς ἢ σωματεῖον ἀνελάμβανε τὴν ἔκδοσιν τῶν πρωτοτύπων τούτων Ἕλληνος μουσουργοῦ ἔργων καὶ πρὸς ἐφάπλωσιν τῆς εὐγενοποιούσης τὴν ἀψυχαπίνην καρδίαν μουσικῆς καὶ πρὸς ἠθικὴν κὰν ἀντιμοιβὴν τοῦ ὄντως πατέρου καὶ θορύβου διώσαντος θεράποντος τῶν θυγατέρων τῆς Μνημοσύνης.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἱστορικὴ γονή. Ἀπεβίωσε κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 83 ἡ βαρωνὶς Forget, θυγάτηρ τοῦ κόμητος Λαβαλέττη καὶ τῆς Αἰμυλίας Beauharnais, ἀνεψιᾶς τῆς Ἰωσηφίνης, συζύγου τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Ἡ ἀποθανοῦσα δέσποινα ἦτο ἀληθῶς ἱστορικὴ γονή, διότι ὡς κόρη παρέσχε μάρτυς δράματος, συγκινήσαντος τὸν κόσμον. Ὁ πατὴρ αὐτῆς κόμης Λαβαλέττης, καταδικασθεὶς ἐν ἔτει 1815 εἰς θάνατον ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ἀνέμενε τὴν 20 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε ν' ἀνέλθῃ τὸ αἱματηρὸν ἐκρίωμα. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ κόμησσα Λαβαλέττη μετὰ τῆς δωδεκαετοῦς θυγατρός της, τῆς βαρωνίδος Forget, καὶ μιᾶς θεραπαινίδος εἰσῆλθον εἰς τὴν φυλακήν, ὅπως ἀποχαιρετήσωσι τὸν κατάδικον. Μετ' ὀλίγον ἡ μικρὰ κόρη καὶ ἡ θεραπαινὶς ἐξῆλθον τῆς φυλακῆς στηρίζουσαι ἄνθρωπον, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἡ κόμησσα. Οἱ δεσμοφύλακες λοιπὸν ἐτέλουν τὴν ἀφήνωσιν ἐλευθέρας τὰς κόρας ταύτας οὐδόλως ἐξετάσαντες τίνες οἱ ἐξερχόμενοι. Ἐν τοσούτῳ ὅμως τὸ μὲ τὰ ἐνδύματα τῆς κομήσσης ἐξελθὸν πρόσωπον ἦτο αὐτὸς ὁ κατάδικος κόμης Λαβαλέττης, ὃν ἡ ἥρωϊς σύζυγός του ἔσωσε διὰ τοιούτου τρόπου. Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας ὁ δεσμοφύλαξ εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ καταδίκου εὗρεν ἀντ' αὐτοῦ τὴν κόμησσαν, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶπεν. "Ἀχ! Κυρία, μὲ κατεστρέψατε!" Ἡ κόμησσα ἐπροσπάθησε νὰ τὸν κρατήσῃ, ὅπως τῇ ἐξηγήσῃ τὸ συμβάντα, ἀλλ' οὗτος ἔτρεξε πρὸς τὸν διευθυντὴν καὶ ἀνήγγειλε τὴν φυγήν. Ὁ Λαβαλέττης ὅμως εἶχεν εὕρει ἐν τῷ μεταξὺ καιρὸν ν' ἀπέλθῃ ἐκ Παρισίων καὶ τὴν ἐποῦσαν εὑρίσκετο ἐκτὸς τῶν γαλλικῶν συνόρων ἐλεύθερος. Ἡ κόμησσα ἡ θυγάτηρ της καὶ ἡ θαλαμηπόλος παρεπέμφθησαν εἰς τὸ κακουργοδικεῖον, ἀλλ' ἠθωώθησαν παρὰ τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου. Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ὁ ΙΗ'. μαθὼν τὴν ἀπόδρασιν, εἶπε πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς ἀστυνομίας, δοῦκα Δεκάζην, τὸν ὡραῖον τοῦτον λόγον. "Ἡ κόμησσα Λαβαλέττη ἔκαμε τὸ χρέος της!"

Ἡ προχθὲς ἀποβανοῦσα βαρωνὶς Forget διατήρει θρησκευτικῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ της λαμπρὰν εἰκόνα τοῦ διασήμου Ὁρατίου Βερνέ, παρισταμένην τὴν ἀπόδρασιν τοῦ πατρός της. Ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτῆς διατηροῦνται εἰσέτι καὶ ἄλλα κειμήλια· μία προτομὴ τοῦ πρώτου Ναπολέοντος ἐκ μαρμάρου, ἔργον τοῦ Κανόβα· τὰ δίοπτρα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ὁ Ναπολέων ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ὠστερλίτζης, καὶ ἡ σπάθη τοῦ Μουρὰ-βέ, ἣν ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης ἐδωρήσατο τῷ ὑπασπιστῇ αὐτοῦ Λαβαλέττῃ τὴν ἑσπέραν τῆς ἐνδόξου μάχης τῶν Πυραμίδων.

Ἐν τῷ αὐτῷ μεγάρῳ, ἐν ᾧ κατὰ τὸ 1865, ἀπέθανεν ἡ ἡρωὶς κόμησσα Λαβαλέττη, ἀπεβίωσεν ἤδη καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, βαρωνὶς Forget. Ὁ σύζυγός της, βαρῶνος Forget, ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1836 ὡς νομάρχης, πνιγεὶς ἔν τινι ποταμῷ, ὃν ἤθελε νὰ διαβῇ ἔφιππος. Ἡ ἀποβιώσασα βαρωνὶς ἦτο εὐγενεστάτη τοὺς τρόπους, ἦτο γενναιόδωρος καὶ ἁπλοϊκή, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὑπῆρξε μάρτυς ὡς κόρη δράματος τοσοῦτον καταπληκτικοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδέποτε σχεδὸν ἐποιεῖτο λόγον μετὰ τῆς μητρός της, διότι ἡ ἀνάμνησις μόνον αὐτοῦ συνεχίνει εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν τὰς δύο ταύτας γυναῖκας, εἰς ἃς ἄφησεν ἀνεξάλειπτον μελαγχολίαν μέχρι τῶν τελευταίων τοῦ βίου αὐτῶν στιγμῶν.

Ἀνακάλυψις ἀρχαίας πόλεως. Ἐν Χερσῶνι, πλησίον τῆς Ὀδησσοῦ, ἐκτελοῦνται κατ' αὐτὰς ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαί, ἃς διευθύνει ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος Ἐδαρνίτσκη. Ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς θέσεως, ἐν ᾗ οἱ μικροὶ ποταμοὶ Κοκεβάϊας καὶ Καραβέλκας χύνονται εἰς τὸν Δνιέπρον ὁ ἐπιστήμων οὗτος ἀνεκάλυψε τὰ ἐρείπια ἀρχαίας τινὸς πόλεως μὲ ὁδοὺς εὐθυγράμμους ἀγούσας πάσας διεύθυνσιν πρὸς τὸν ποταμόν. Τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν σχηματίζουσι μεγάλα τετράγωνα· ἐν ταῖς ἑστίαις εὑρέθησαν τέφρα καὶ τεμάχια ὀστέων, ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις εὑρέθησαν πολλὰ οἰκιακὰ σκεύη, τμήματα ἀγαλμάτων, τεμάχια μολυβδίνων σωλήνων καὶ πολλὰ ἑλληνικὰ νομίσματα φέροντα ἐπιγραφὴν ΟΑΒΙΑ. Φανερὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀρχαία πόλις ἦτο ἑλληνικὴ ἀποικία, 'Ολβία καλουμένη. Αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν ἐπερατώθησαν εἰσέτι, διότι μόλις τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως ἀπεκαλύφθη. Αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν πρὸς τὸ παρὸν ἕνεκα τῆς προχειμαζούσης ὥρας τοῦ ἔτους· θέλουσι δὲ ἐξακολουθήσει τὸ προσεχὲς ἔαρ. Ἡ ἔκθεσις τοῦ ἐπιστατοῦντος ἀρχαιολόγου θὰ ἦναι ἄνευ ἀμφιβολίας λίαν ἐνδιαφέρουσα.

Αὐτοκτονία ἐνὸς πρίγκηπος. Βαθεῖαν ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἡ πρό τινων ἡμερῶν ἐν Παρισίοις συμβᾶσα αὐτοκτονία τοῦ Ἰταλοῦ πρίγκηπος Μελισσάνου, γνωστοτάτου προσώπου ἐν Ῥώμῃ καὶ Νεαπόλει. Ἡ αἰτία τῆς αὐτοκτονίας φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ χρέη. Ἡ ἀσωτεία τοῦ πρίγκηπος ἦτο ἀπαραδειγμάτιστος· μανωθεὶς ἔπαιζε καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἔχανε ποσὰ μυθώδη. Οὗτος εἶναι ὁ στοιχηματίσας ὅτι ἐπὶ 24 ὅλας ὥρας δύναται νὰ παίξῃ χαρτία πρὸς οἱουσδήποτε ἀντιπάλους ἄνευ διακοπῆς. Καὶ πράγματι ἐντὸς τῶν 24 ὡρῶν ἐκέρδισε 200 χιλιάδας φράγκων, ἃς ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπώλεσε πάλιν, διότι ἐσυνείδιζεν ἐπὶ ἑνὸς χαρτίου νὰ θέτῃ ὅλα τὰ κέρδη του. Δυσειδὴς εἰς ἄκρον ἐπωνομάσθη "ὁ πρίγκηψ παπαγάλλος", καὶ ὅμως καίτοι τόσον δυσειδὴς περιεπλάκη πολλάκις εἰς μονομαχίας χάριν κυριῶν. Μία μονομαχία ἐν ἔτει 1871, ἐν ᾗ παρευρέθη ὡς μάρτυς ἐν Ῥώμῃ, ἔκαμε μέγαν κρότον. Ὁ πρίγκηψ Τεόρας ὑποπτευόμενος ὅτι ἡ σύζυγός του διατήρει σχέσεις πρὸς Ἐλβετόν τινα Στάϊτερ καλούμενον, παρεκάλεσε τὸν φίλον του πρίγκηπα Μελισσάνον, νὰ τὸν συνδράμῃ πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἀντιζήλου του. Ἡ μονομαχία ἐγένετο ἔν τινι δδῷ· ὁ Τεόρας ἐκράτει λεπτὸν ξίφος, ὁ δὲ Ἐλβετὸς ἐγχειρίδιον. Μετά τινα λεπτὰ τῆς ὥρας σιωπηλῆς καὶ λυσσώδους πάλης ἔπεσαν καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι νεκροὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Μελισσάνος, ὁ μόνος μάρτυς τῆς μονομαχίας ταύτης ἐφολαχίσθη, ἀλλὰ μετὰ δύο ἡμέρας ἀπελύθη πάλιν.

Πρωτότυπον μουσεῖον. Μουσεῖον νέου εἴδους πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ ἐν Κοπενάγῃ τῇ γενναίᾳ δαπάνῃ τοῦ βαθυπλούτου διευθυντοῦ Β. Ὄλσεν. Σκοπὸς τοῦ μουσείου τούτου εἶναι νὰ παραστήσῃ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων τῆς Δανίας ἀπὸ τοῦ 16 μέχρι τοῦ 18 αἰῶνος. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλει ἐκτεθῆ ἐν τῷ μουσείῳ μία χωρικὴ οἰκία ὁλόκληρος μὲ τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ σκεύη της τοῦ 16 αἰῶνος, ὡς καὶ ἑτέρα χωρικὴ οἰκία τῆς νήσου Σάμσαι· εἶτα δὲ διάφοροι οἰκίαι πλουσίων πολιτῶν τῆς Ἀλεβόργης ἐκ τοῦ 17 καὶ 18 αἰῶνος μὲ τὰ πολυτελῆ αὐτῶν ἔπιπλα καὶ τὰς λοιπὰς ἀποσκευάς. Τέλος δὲ ἐν ὑαλίναις θήκαις θέλουσιν ἐκτεθῆ διάφορα βιομηχανικὰ ἐργαλεῖα ἐν χρήσει κατὰ τὰς ἠνθεισας ἑκατονταετηρίδας. Ἡ ἰδέα τοιούτου μουσείου εἶναι ὄντως πρωτότυπος.

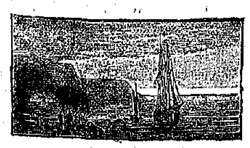

Αἴνιγμα 489.

Τὸ πρῶτόν μου ὡς ἄρβυρον
δύνασαι νὰ ζητήσῃς·
Τὸ δεύτερον τοιοῦτον
θέλεις εὑρεῖ ἐπίσης·
Τὸ τρίτον μου εἶν' ἄνθος
μικρὸν καὶ θελκτικόν.
Ὁλόκληρον δὲ εἶμαι
κτῆμα βασιλικόν.

Αἰκ. Π. Βασιλειάδου ἐν 'Αλεξανδρείᾳ.

Αἴνιγμα 490.

Νῆσος μικρὰ καὶ ἄσημος
Εἰς τὸ Αἰγαῖον κεῖμαι·
Σογχρόνως ὅμως καὶ γυνὴ
Πεφημισμένη εἶμαι
Ἐπί τινι, ὃ τάχιστα
Μαραίνεται καὶ φθίνει.
Ἂν εἰς τὴν κάραν μου ποιήσῃς
Ὁλοσχερῆ μεταβολήν,
Τότ' εἰς τὸ σῶμά σου εὑρήσῃς
Λύσιν, ἣν σ' εὔχομαι καλήν.

Ἰφιγ. Λ. Πασσαλίδου ἐν 'Αλεξανδρείᾳ.

Αἴνιγμα 491.

Δίχως τὸ πρῶτόν μου, θνητέ,
ἀδύνατον νὰ ζήσῃς·
Ἡ γῆ θὰ ἦτο κόλασις
καὶ ᾅδης ὅλ' ἡ κτῆσις.
Δίχως αὐτὸ ὁ ὀφθαλμὸς
παντάπασι δὲν βλέπει·
Τὸ πᾶν ναρκοῦται καὶ σιγᾷ·
ὁ βίος δὲν σὲ τέρπει.

❦

Τὸ δεύτερόν μου, ὃν πηγὴ
πτωχείας καὶ ἀγώνων,
Εἶναι ἡ μάστιξ τῶν λαῶν
ἁπάντων τῶν αἰώνων.
Εἴν' ἀναγκαῖον πλὴν κακὸν
εἰς τὸν κοινόν μας βίον·
καταπιέζει τοὺς λαούς,
τά κράτη ἐνισχύον.

❦

Τὸ ὅλον μου ἀμφότερα
τὰ ἄνω σοὶ παρέχει,
Καὶ εἰς πολλὰς ἀνάγκας σου
πολλάκις σὲ συντρέχει.
Ὡς φάρμακον ἡρωϊκὸν
τὰ πάθη θεραπεύει,
Κ' ἐν τούτοις εἰς τὸ σῶμά σου
διηνεκῶς ἑδρεύει.

Ἐμμ. Σολωμὸς ἐν Γιουργέβῳ.

Πρόβλημα 492.

ὡμη — ὡμη
οιά — οιά
ῶμα — ῶμα
λλος — λλος
σμα — σμα
ῆνος — ῆνος
ὅσις — ὅσις
ηγή — ηγή.

Νὰ συμπληρωθῶσιν αἱ 16 αὗται λέξεις· αἱ μὲν πρῶται 8 διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς μόνον γράμματος, αἱ δὲ ἀντιστοιχοῦσαι αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης δύο γραμμάτων, ὅηλ.. τοῦ ἤδη προστεθέντος καὶ ἑτέρου. Τίνες αἱ λέξεις αὗται;

Πρόβλημα 493.

Ε	Α	Α
Η	Μ	Δ
Γ	Ν	Ν

Ἐκ τῶν ἄνω γραμμάτων νὰ σχηματισθῇ ἀρχαῖον ῥητόν.

ΛΥΣΕΙΣ.

Αἰνίγματος 485.
Πλοῦς — Ἶος = πλούσιος.

Αἰνίγματος 488.
Ὁδοὶ — Πόρος = Ὁδοιπόρος.

Αἰνίγματος 487.
Ὁ συρμός.

Προβλήματος 488.

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ.

(Ποίημα Γ. Ζαλοκώστα.)

Ξυπνῶ καὶ μοῦ εἶπαν ἔφυγεν ἡ κόρη ποῦ ἀγαποῦσα,
Καὶ κατεβαίνω στὸ γιαλό,
Τὴν θάλασσα παρακαλῶ
Τὴν πικροκυματοῦσα.

— 'Εγὼ τὰ πρωτοδέχθηκα τ' ἀφράτα της τὰ κάλλη,
Μοῦ εἶπε ἕνα κῦμα, καὶ γιὰ αὐτὸ
Μὲ πόθο καὶ μὲ γογγυτὸ
Φιλῶ τὸ περιγιάλι.

— Τὰ μάτια της, ἐρώτησα, μὴν ἦσαν δακρυσμένα;
"Ενα ἄλλο κῦμα μοῦ μιλεῖ·
— Σὰν τὸ χαρούμενο πουλὶ
'Επήγαινε στὰ ξένα. —

Τὸ τρίτο κῦμα ἐρώτησα· — ἐμὲ γιατὶ ν' ἀφήσῃ
Νὰ κλαίω καὶ νὰ λαχταρῶ;
Περνάει τὸ κῦμα τὸ σκληρὸ
Χωρὶς νὰ μοῦ μιλήσῃ.

"Ελυσαν. Τὰ 473, 474 ὁ κ. Μιλτιάδης Κορβέτης ἐν 'Ασμοῦν (Αἰγύπτου)· τὸ 477 ἡ δεσποινὶς Αἰκ. Π. Βασιλειάδου ἐν 'Αλεξανδρείᾳ, καὶ ἡ δεσποινὶς 'Εριφύλη Κ. Ζέρρου ἐν Προύσῃ· τὰ 477, 478 ἡ δεσποινὶς Α. Ι. Μπαξεβανίδου ἐν Ταϊγανίῳ καὶ ὁ κ. Βασίλειος Βασιλᾶς ἐν Ταγγέστῃ· τὰ 481, 482 ἡ δεσποινὶς Ἰφιγ. Λ. Πασσαλίδου ἐν 'Αλεξανδρείᾳ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἡ δημοσίευσις τῶν ποιητικῶν ἡμῶν Παραρτημάτων ἀνεβλήθη ἐπί τινα τεύχη, διότι ἐξητοῦντο αἱ εἰκόνες τῶν δύο ποιητῶν 'Αλεξάνδρου καὶ Παναγιώτου ἀδελφῶν Σούτσων. Ἐπειδὴ ὅμως μὲ ὅλας τὰς ἐρεύνας ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τὰς ἐπιτύχωμεν, θέλομεν ἐν τοσούτῳ διὰ τοῦ προσεχοῦς τεύχους ἐπαναλάβει τὰ παραρτήματα, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν ὁραδότερον καὶ τὰς δύο εἰκόνας, ἂν τυχὸν αὗται περιέλθωσιν εἰς χεῖρας ἡμῶν.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΣ 50 ΦΟΙΝ. ΤΟΝ ΣΤΙΧΟΝ. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ELSTER-STRASSE 41. LEIPZIG.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐπιστέλλοντες πρὸς τὸν Ἕσπερον νὰ πέμπωσι τὰ χειρόγραφα καθαρῶς γεγραμμένα, τὰ ὁποῖα δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΩΝ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΓΓΡΙΚΟΥ ΛΟΥΔ.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Τεργέστης·

ΓΡΑΜΜΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΙΝΔΙΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΑΣ (διὰ τῆς διώρυγος Σουέζ), εἰς Χόγκ-Κόγκ, διὰ Βρεντησίου, Πόρτο-Σαΐδ, Ἄδεν, Βομβάης, Κολόμβου, Πέναγγ καὶ Σιγγαπώρης τῇ α'. ἑκάστου μηνὸς εἰς τὰς 4 μ. μ.

Εἰς Καλκούτταν διὰ Πόρτο-Σαΐδ, Σουέζ, Ἄδεν καὶ Κολόμβου τῇ 15 Ἰανουαρίου, 15 Φεβρουαρίου, 15 Μαρτίου, 15 Ἀπριλίου, 15 Σεπτεμβρίου, 15 Ὀκτωβρίου, 15 Νοεμβρίου καὶ 15 Δεκεμβρίου εἰς τὰς 4 μ. μ.

Ἐπὶ τῆς γραμμῆς Τεργέστης-Βομβάης τὰ ἀτμόπλοια θέλουσι διανύει 10 μίλια τὴν ὥραν, μεταξὺ δὲ Βομβάης καὶ Χόγκ-Κόγκ 9 μίλια.

ΓΡΑΜΜΗ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. Ἑκάστην Παρασκευὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ Κερκύρας (συγκοινωνία πρὸς τὸ Πόρτο-Σαΐδ καὶ τὴν Συρίαν).

Πλειοτέρας πληροφορίας δίδει ἡ ἐν Τεργέστῃ Διεύθυνσις καὶ τὸ Γενικὸν Πρακτωρεῖον τοῦ αὐστρο-ουγγρικοῦ Λόυδ ἐν Βιέννῃ (Schwarzenberg-Platz ἀρ. 6).

ΓΡΑΜΜΗ ΑΝΑΤΟΛΗΣ. Ἑκάστην Τρίτην εἰς τὰς 4 μ. μ. εἰς Ἑλλάδα μέχρι Σμύρνης, ἐναλλὰξ διὰ Φιουμίου, Βρεντησίου, Πειραιῶς, καὶ διὰ Ἀγκῶνος κτλ.

ΓΡΑΜΜΗ ΒΡΕΝΤΗΣΙΟΥ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ. Ἐκ Βρεντησίου τὴν Πέμπτην ἑκάστης ἑβδομάδος τὸ μεσονύκτιον διὰ Κέρκυραν, Πάτρας, Κορινθον, Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ.

Ἐκ Πειραιῶς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Κόρινθον, καὶ ἐκ Κορίνθου διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ἑκάστην Δευτέραν, τὴν μεσημβρίαν διὰ Πάτρας, Κέρκυραν εἰς Βρεντήσιον.

Τὴν Τετάρτην (ἑκάστην δευτέραν Τετάρτην ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου) τῇ 5 μ. μ. εἰς Φιούμιον, Κέρκυραν, Πάτρας, Κατάκολον, Καλάμας, Πειραιᾶ, Θεσσαλονίκην, Θεσσαλίαν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ Σάββατον τῇ 2 μ. μ. εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ προσέγγισιν εἰς Κέρκυραν καὶ Πειραιᾶ· εἶτα δὲ ἐκ Πειραιῶς εἰς Χίον, Κρήτην, Σμύρνην, Συρίαν, Θεσσαλίαν, καὶ διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Εὐξείνου Πόντου (τῆς μαύρης θαλάσσης) καὶ τοῦ Δουνάβεως.

ΕΙΣ ΤΥΝΙΔΑ κατὰ δεκαπενθημερίαν, τὴν Πέμπτην ἀπὸ τῆς 4 Ἰανουαρίου εἰς τὰς 4 μ. μ. διὰ Ἀγκῶνος, Βάρης, Βρεντησίου, Μεσσήνης, Κατάνης, Συρακουσῶν καὶ Μελίτης (Συγκοινωνία ἐν Ἀγκῶνι διὰ Φιούμιον καὶ ἐκ Φιουμίου).

Εἰς ΔΑΛΜΑΤΙΑΝ τὴν Τρίτην, Πέμπτην καὶ Σάββατον ἑκάστης ἑβδομάδος.

ΤΟ ΠΕΡΙΚΑΛΥΜΜΑ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΟΥ.

Ἕκαστον τῶν κομψῶν τούτων καὶ ἐπιχρύσων περικαλυμμάτων τιμᾶται μαρκῶν 5 (ἤτοι φράγκων 6.25) καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικοῦ τέλους.

☞ Ἐπειδὴ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τινὲς τῶν Κυρίων συνδρομητῶν ἠμέλησαν νὰ ἐμβάσωσι τὸ τίμημα τῶν παραγγελθέντων περικαλυμμάτων, καὶ ὡς ἐκ τούτου προέκυψεν ἐπαισθητὴ ζημία, ἡ Διεύθυνσις ἔλαβε τὸ γενικὸν μέτρον νὰ μὴ ἀποστέλλῃ τοῦ λοιποῦ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει περικάλυμμα ἄνευ τῆς προκαταβολῆς τοῦ τιμήματος αὐτοῦ.

BROCKHAUS' CONVERSATIONS-LEXIKON.

Ἔκδοσις Π'. ἐπηυξημένη καὶ διὰ 400 εἰκόνων καὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν κεκοσμημένη.

Τὸ πλούσιον τοῦτο Λεξικόν, ἐν τεύχεσι 240 πρὸς φοίνικας 50 ἕκαστον, θέλει ἀποτελέσει 16 ὀγκώδεις τόμους, ὧν οἱ 11 ἐδημοσιεύθησαν ἤδη.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται·
Ἄδετος μὲν μαρκῶν 7.50.
Δεδεμένος δὲ διὰ λινοῦ μ. 9.
Ἡμιδερμάτινος μ. 9.50.
Ἐπὶ ἐξαιρετικοῦ χάρτου καὶ πλουσίως δεδεμένος μ. 15.

ΜΙΛΤΩΝΟΣ
ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ
ἔμμετρος μετάφρασις
Ἀλεξάνδρου Σ. Κλάσδαγλη.

Ἔκδοσις πολυτελὴς μετὰ εἰκόνων
ὑπὸ
Gustave Doré.

Ἐν Λειψίᾳ
1884.
W. DRUGULIN.

Ἐκδίδεται κατὰ τεύχη· τιμὴ ἑκάστου τεύχους μάρκαι 2.

M. MINGHETTI.
Τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἡ τούτων ἐπέμβασις εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ καὶ εἰσαγωγὴ
Γ. Μακρυνίου
διδάκτορος τῆς Νομικῆς.

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ
W. DRUGULIN
1885.

Ἐξηγεῖται παρὰ τῷ τυπογραφείῳ W. Drugulin ἐν Λειψίᾳ, καὶ τιμᾶται φράγκων 6.

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης· Δρ. Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΣ ἐν ΛΕΙΨΙΑι. ELSTER-STR. 41.
Τύποις· Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν ΛΕΙΨΙΑι.